

Pesamezne številke:
Navadno Din 1—
ob nedeljah Din 2—

„TABOR“ izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri
datumom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 18—, za ino-
skemstvo D 26—, dostavljen na dom
D 19—, na izkaznice D 18—
inzerati po dogovoru.

Naročila se pri upravi „TABORA“
MARIBOR, Jurčičeva ulica številka 4.

Poštnina plačana v gotovini

Cena današnje številke 2 Din

TABOR

Pesamezne številke:
Navadno Din 1—
ob nedeljah Din 2—

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru,
Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 274.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, prilijeno desno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevnica
ročna številka 11.787.

Ne naročite brez denarja, ne na
odplač. — Rokopis se ne vrača.

Naslov:

Maribor, nedelja 18. maja 1924.

Leto: V. — Številka: 114.

Tit. Knjižnica liceja
Ljubljana

Na levo ali desno?

Ako primerjamo volilne rezultate v Angliji, Franciji, Italiji in Nemčiji, opazimo dejstvo, ki je značilno za razpoloženje evropskih narodov. V Angliji in v Franciji so ojačeni levičarji, v Italiji in Nemčiji desničarji. Anglija, Francija in Italija so zmagovalske države, Nemčija je premaganka. Prve volitve po premirju so bile pred očitnim vplivom vojne rezultata; druge so že jasnejši izraz mirovnega razpoloženja. O prvih volitvah so se v tzv. premaganih in novonastalih državah ojačili levičarji, v zmagovalskih pa desničarji. Sicer je Italija že l. 1920 kazala nagel vzrast socialističnih in komunističnih vrst, a način, kako si je čez nekaj časa pridobila nadvlado politična struja izrazilo desničarske smeri, nam priča, da se je vojna Italija nagibala k desnici. Beg na levo in sicer kar v skrajnost je v globoki psihološki zvezi z vojno in njenimi dogodki. Dejstvo, da se je levica koncentrirala predvsem v tzv. premaganih deželah, kaže zbežnost, razočaranje in resentiment širokih mas. Nastala je posebna dispozicija za odpor, revolucijo, destrukcijo. Ta dispozicija je slonela predvsem na ekonomskih razmerah: ljudje so dolgo trpeli in stradali, zdaj pa so morali prevzeti nase bremena izgubljene vojne in trpeti in stradati nadalje. V novonastalih državah je bilo razpoloženje prav tako nejasno in zbežano: Avstrija, Madžarska in Bolgarija so bile preustvarjene od temeljev do vrha in se nič kaj niso mogle sprijazniti z novo zunanostjo; v Jugoslaviji, na Češkoslovaškem, na Poljskem in v Rumuniji pa so se mase le s težavo zblíževale z novo državno idejo, zahtevajočo predvsem konstruktivnega dela in patriotizma. Tako so imeli oznanjevalci socialnega radikalizma dokaj lahko delo: na eni strani so se mase vpraševale, čemu je bilo vse trpljenje, ko je vojna izgubljena; na drugi strani pa so se patriotizem, militarizem in podobna gesla med vojno tako diskreditirala, da jih je bilo tudi v govih državah lahko zanikavati. V Rusiji se je medtem svetovna vojna nadaljevala, saj so plameni socialne revolucije bruhali iz ognjenega žrela, ki ga je izdolbila vojna. Če ne bi bile ruske mase tako naveličane vojne in ako ne bi komunisti nastopali kot odločni protimilitaristi, bi ruska revolucija bila dobila zmernejše oblike. — Drugače je bilo v Franciji in v Angliji, kjer je vojna zmaga okrepila zaupanje v državo in ljubezen do močne domovine in kjer so bile splošne ekonomske razmere neprimerno ugodnejše.

V zadnjih dveh letih opazimo, da levičarski ekstremi izgubljajo tla. Svetovna socialna revolucija je ostala omejena na Rusijo; drugod se premožni sloji ojačujejo in svetovni kapitalizem zopet utrjuje jedra razmajane pozicije. V premaganih deželah je videti premikanje na desnico; socialistične vlade so razočarale in postale socialpatriotiske; eni so vsega naveličali in so šli v sredino, drugi pa so se tem strastneje zariji v komunizem. Parlamenti se niso pokazali sposobni za velike naloge povojnega gospodarstva in za konsolidacijo političnega življenja. Kriza, parlamentarizma je postala splošen evropski simptom; z desnico in z levico je čuti ostro kritiko demokracije, da demokracija sploh še ni nikjer našla svoje končne oblike. Slabe gospodarske razmere v tzv. premaganih državah, združene s krivičnim nesoraz-

G. Davidović sondira.

Pismo Pašiću. — Konferenca z Jovano-
vičem. — Popoldne sestanek s Pašićem.

BEOGRAD, 17. majnika. (Izv.) Ves dopoldan se je bavil Davidović s sestavo koncentracijske vlade. Takoj jutraj je pričel v svojem klubu konferenco s svojimi prijatelji in voditelji opozicijskega bloka. Tekom dopoldneva je poslal Pašiću pismo, v katerem mu sporoča, da mu je bil poverjen mandat za sestavo vlade ter ga prosi, naj mu sporoči, kdaj bi se mogla še danes sestati. Ob 11. uri je Davidović v predsedstvu narodne skupščine obiskal skupščinskega predsednika Jovanoviča ter se z njim posvetoval o možnosti izvršitve poverjenega mu mandata. Po tej konferenci, ki je trajala nad 1 uro, se je podal Davidović v klerikalni klub, kjer je zbranim zastopnikom opozicijskega bloka uradno sporočil, da mu je poverjen mandat za sestavo koncentracijske vlade ter jih pozval na sodelovanje, na kar so ti brez ugovora pristali.

Na Davidovićevo pismo je Pašić odgovoril, da se bosta danes popoldne sestala. Vladni krogi sodijo zelo pesimistično. Prevladuje prepričanje, da Davidović ne bo mogel sestaviti vlade.

Glede vlade opozicijskega bloka zatrjujejo opozicionalec da razpolagajo s potrebno večino za verifikacijo radičevskih mandatov, ker bi tako vlado pri verifikaciji podpirale vse skupine, ki so se v verifikacijskem odboru izrekle za stališče opozicijskega bloka. Med drugimi je baje izjavil socialist Divac, da bo podpiral Davidovićevo vlado pri verifikaciji radičevskih mandatov. O akciji poslanca Petroviča se splošno sodi, da je doživela popolni fiasko. Petrovič je ostal osamel in ga ne podpira noben radikalni poslanec. V gotovih krogih se zatrjuje, da ima Davidovićevo koncentracijsko vlado globlji pomen in namen: ustvaritev sporazuma med vodilnimi političnimi skupinami. V kolikor ta vest odgovarja resnici, bodo pokazali dogodki prihodnjih dni.

BEOGRAD, 17. maja. G. Davidović je izjavil napram novinarjem, da je že od osmih skupin dobil soglasje za svoj koncentracijski kabinet. Ker je v celam samo 7 sigurnih opozicijskih strank, na

katere lahko G. Davidović računa, Davidović na vprašanje, katera je osma, ni dal odgovora. Domnevajo, da bi bila to skupina Petroviča (?) ali pa socialisti.

BEOGRAD, 17. majnika. Davidović je kralj v večerajnji večerni avdijenci poveril mandat za sestavo koncentracijske vlade, ki jo naj tvori opozicijski blok z radikaleci. Davidović bo danes začel pogajanja z radikalnimi voditelji. Težko je reči, ali bodo ta pogajanja dovedla do uspeha. Nasprotno, izgleda celo, da bo radikalna stranka uradno odklonila vsako sodelovanje z opozicijskim blokom, dokler se ta opira na Radičev. V tem slučaju pričakujejo opozicionalec, da bo Davidović poverjen s sestavo koalicijske vlade, pri čemur se bo o sobito oziralo na delo v parlamentu, ki bo omejeno na sprejem najnujnejših zakonskih predlogov.

Ako dobi Davidović tak mandat, namerava sestaviti vlado opozicijskega bloka, ki bo najprej verificirala radičevske mandate. Pri tej priliki naj bi prišlo do končne odločitve, ki je odvisna od tzv. neutrancev (11). Kljub temu pa je dvomljivo, ali bo mogoče verificirati radičevske mandate, kajti brez dvoma je, da bodo v tem slučaju tudi oni člani radikalnega kluba, ki načelno niso proti, v interesu strankine discipline glasovali z ostalo večino radikalnega kluba proti verifikaciji.

V krogih vladne koalicije se zatrjuje, da Davidović ne bo dobil pričakovanega mandata za sestavo koalicijske vlade. Pa če bi tudi sestavil koalicijsko vlado, so radikalni krogi prepričani, da bi padla takoj v začetku o priliki, verifikacijskega glasovanja, kajti del neutrancev in džemijetovev bi po vsej priliki ostal nevtralen, tj. ne bo glasoval niti za niti proti. Iz teh razlogov tudi bivša vladna koalicija odklanja sodelovanje z Davidovičem, prepričana, da se bo položaj v kratkem izpremenil v njeno korist.

ZAGREB, 17. majnika. »Novosti« piše, da je energično stališče krone v razpletu krize v vseh meščanskih krogih vzbudilo splošno zadovoljstvo in optimistično razpoloženje.

Poslanik Balugdžić o razpletu krize.

Po njegovem mnenju je edini izhod: izvenparlamentarna vlada.

BEOGRAD, 17. majnika. (Izvirno.) Današnja »Politika« objavlja senzacijske izjave berlinskega poslanika Balugdžića o razpletu krize. Balugdžić pra-

merjem med vrednostjo dela v raznih državah (valutne razlike), so prinesle ostre socialne boje, ki so ojačevali — po zakonu pritiska in odpora — i levico i desnico. Vozelj evropske politike se je zapletal bolj in bolj; prejšnje zveze so razrahljane in so postale pretesne, nove se izgubljajo v nejasnih kombinacijah o bodočnosti. Tako je tudi nacionalizem začel iznova oblačiti šovinističen plašč in trgati vezi med narodi, ki bi mogli le s skupnim naporom svojih najboljših sinov likvidirati svetovno vojno. V zmagovalskih državah je jelo prevladovati razočaranje; Italija se je podvrgla novemu političnemu tipu, fašizmu, v Angliji je silna brezposelnost obrnila delavske mase k močnim socialnim geslom; v Franciji je Nemčija sicer držala mase v vojnem razpoloženju, a notranje razmere so bolj in bolj netile nezadovoljstvo.

Druge volitve po premirju so sliko že dokaj izpremenile. Vojni vplivi stojijo bolj v ozadju: do izraza prihaja pristnejše razpoloženje množic. Poteze ekonomske, socialne in nacionalne realnosti postajajo vidnejše. V Angliji je pri-

šla na površje labouristična vlada, ki se naslanja na široke delavske mase in zastopa ideologijo socialne preobrazbe. V Italiji so posebne razmere potrdile fašistovski »revoluciji«, toda če bi ne bilo silnega pritiska, bi bil tudi to rezultat podoben onemu v Angliji. Francija se je te dni odločila za levičarski kartel, ki združuje socialno progresivne in nacionalno zmerne skupine. Nemčija je padla najmanj jasno sliko: v njej je vojni duh še najbolj mobilen. Opaziti je pač smer na desno, a tako, da sta se na levem in na desnem krilu ojačili dve skrajnosti, dočim je demokratična, socialno progresivna in nacionalno zmerna sredina šibkejša kot je bila poprej. Od manjših držav, ki zmeraj gredo za večjimi, je treba omeniti Jugoslavijo, Avstrijo, Bolgarijo in Grčijo. V Jugoslaviji se ojačuje zmeren konzervativna desnica, da si razcepljena v dva plemenska tabora, v Avstriji je zmaga zmeren desničarska smer; še bolj izrazita je desničarska zmaga v Bolgariji, ki je bila več let pod diktaturo levice; v Grčiji je prodrl desničarski republikanizem, čigar

vi med drugim, da je krona s simpatijo opazovala akcijo opozicijskega bloka za zblížanje troimenega naroda, zlasti pa prihod Radičevcev v Beograd. Silno slabo pa je uplival znani prvomažniški manifest HRSS, ki med drugim ugotavlja, da hrvatski republikanci ne marajo sodelovati s Srbi. Zato tudi krona ni mogla poveriti vlade brezpogojno opozicijskemu bloku, ki se opira na radičevce, vsled česar se je kriza najbolj zavlekla. Zato je po njegovem mnenju sedaj edini izhod izvenparlamentarna vlada.

BEOGRAD, 17. majnika. Radičevska voditelja Predavec in dr. Maček sta z ozirom na izjave g. Balugdžića v »Politiki« novinarjem izjavila, da naziranje, ki ga zastopa glede HRSS g. Galugdžić, ne odgovarja dejanskemu položaju. Nasprotno so radičevci vedno pripravljeni za sodelovanje s Srbi in si tega iskreno žele.

KONFERENCA BENEŠA Z MUSSOLINIJE.

RIM, 16. maja. Danes sta ministrski predsednik Mussolini in češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš nadaljevala posvetovanja. V pogovorih sta se Mussolini in Beneš zedinila glede sodelovanja obeh držav za dosego miru, za uresničenje stabilnih odnosov in gospodarske obnove evropskih držav.

RIM, 16. maja. V »Tribuni« piše češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš, da je prijateljska politika Češkoslovaške ista, kakor jo je on razložil že grofu Sforzi. Temu se je še pridružil italijansko-jugoslovanska prijateljska pogodba in on bi bil srečen, če bi mogel izvršiti pristop Češkoslovaške k tej zvezi. Razgovarjal se je z Mussolinijem o političnih in gospodarskih vprašanjih. Politična vprašanja se tičejo 1. ohranitve miru, 2. vzdrževanja reda v Srednji Evropi, 3. če bi v bodoče nastali konflikti v Srednji Evropi, bi se lahko Italija in Češkoslovaška zedinile o tem, kako bi poravnali konflikte in odstranili težave, ki bi grozile motiti mir in obnovo Evrope; 4. Češkoslovaška se naj pridruži italijansko-jugoslovanski pogodbi s posebno italijansko-češkoslovaško pogodbo. Na vprašanje, ali je možen sporazum med 2 ali 3 državami, je odgovoril Beneš: »Gotovo med 2, med Italijo in Češkoslovaško, ker pogodba med Francijo in Češkoslovaško Italije ne zanima, saj se tiče povsem druge strani, namreč Nemčije.

BORZA.

OURIH, 17. maja. (Izv.) Predborza. Pariz 32.45, Beograd 7, London 24.63, Praha 16.65, Milan 25.10, Newyork 56.4, Dunaj 0.007925.

nositelja sta vojaški in meščanski sloji. Na Češkoslovaškem vlada koalicijska zmeren socialističnih in nacionalističnih strank, na Poljskem se bolj in bolj utrjujejo desničarske smeri, da si lahko — vsled posebnih poljskih razmer — situacija čez noč obrne.

Če zberemo ta dejstva in napravimo sklep, moramo ugotoviti:

Vojni vplivi se polagoma umikajo. V zmagovalskih državah prevladujejo smeri, ki so vnete za gospodarski sporazum med narodi, za socialno evolucijo in za zmeren nacionalizem. Poražene države še največ trpe pod pritiskom vojne nesreče, vendar pa se manjše (Avstrija, Bolgarija in Madžarska) bolj in bolj vživljajo v nov položaj in opuščajo načrte, ki bi mogli vznemirjati druge narode in države. V novonastalih nacionalnih državah se še nadaljuje akomodacijski proces, a tudi tu — v razmerju s kulturno višino ljudskih plasti in z uspehi gospodarske politike — bolj in bolj prevladuje konstrukcija nad destrukcijo.

Ali bo razvoj krenil na levo ali na desno? To, kar hočejo vsi narodi in vsi

družabni razredi, je v prvi vrsti nekaka normalizacija gospodarskih in političnih razmer. Normalizacija je v nasprotju z revolucijo, pa najsiho slednja rdeča, bela ali kakšna drugačna; normalizacija znači odpočitek na rezultatih dosedanjega boja in razvoja. Rezultati so dvojaki: nacionalno-politični in socialni. Prvi značijo: sedanje narodnostno stanje mora ostati trda podlaga. Kdor bi hotel to edino stabilno podlago razdreti, bi razmetel strahoten klopčič nasprotij in razvnel novo vojno z nedoglednim koncem. Normalizacija tedaj pomeni ustalitev sedanjega status quo, razoroženje armad, mednarodno politiko v duhu Društva narodov in sporazumno sodelovanje med vsemi narodi. To je pot k evropski rekonstrukciji. Macdonald je te dni povdaril posebno važnost malih narodov, rekoč, da njim pripada njegovo sree. Izrek se je za priznanje nacionalnih posebnosti in nacionalne samoodločbe, odklonil pa je bojeviti nacionalizem in vojaško politiko malih držav. Razvoj bo nedvomno šel v to smer, ali pa bodo normalizacijo razmer nadomestile revolucije in vojne s strašnimi posledicami.

Socialna normalizacija se bo ustavila na levici od manchesterskega liberalizma in gospodarskega individualizma. Macdonald, ideolog nove Evrope, je minule dni vzkliknil delavstvu: »Učite se sovražiti revolucijo in pospeševati evolucijo!« Nesporno je, da se ruski revoluciji ne bo vsaj za doledno dobo posrečilo, da bi izzvala replike na zapadu. Imela pa je dobro posledico, da je posunila demokracijo za linijo višje, da bo vodila socialni razvoj k idealu socialne pravičnosti in odgovornosti. To znači v praksi omejitve kapitalističnega pridobivanja in sodelovanje delavskih slojev pri delitvi gospodarskih dobrin. Diktatura proletarijata je prav tako malo kot vojaška diktatura v skladu s splošno potrebo normalizacije in mirnega progressa, s pacifikacijo Evrope in z ozdravljenjem težkih ekonomskih kriz.

Tendence, ki jo kaže razvoj političnih razmer v zapadnih deželah, je tedaj: Politična normalizacija, socialna evolucija, mednarodni mir in sporazum. Z drugimi besedami: nova zlata sredina med dvema skrajnostima. Ignotus.

Politične vesti.

* Klerikalna nesramnost. Na Kremenici pri Igu blizu Ljubljane se je te dni zgodil obžalovanja vreden slučaj, kakoršnih je žal vse polno po naši pobožni slovenski domovini, da je bil v prepiru in pretepu z nožem zaboden neki fant Smole. »Slovenec« seveda ni vedel kaj boljšega, nego da je takoj zavpil in na vse grlo trdil, da je morilec Sokol in član »velesokolske« družine. Po dejanskem položaju pa je ugotovljeno, da niti oče morilca ni »velesokole«, ampak je bil cerkveni ključar, niti ni bil morilec sam, kedar koli član kateregakoli sokolskega društva. Klerikaleci pač po sili hočejo iz vseh svojih ubijalcev napraviti Sokole. Tako je bilo v slučaju umora gostilničarja Kranerja pri Sv. Barbari v Slov.

II. Z.

V družbi markantnih oseb.

Zašel sem med markacijski odsek SPD. Zgodilo se je to seveda na Pohorju in sicer one dni, ko so po nižini že piskale trobentice po tratah, ko so šinkovski žvrgoleli svoj krepki čučugri in ko je po gozdnih senčnih vrhovih Pohorja še ležala debela plast lanskega snega.

Vstopil sem v toplo planinsko kočico ves prepričan od mrzle sape, ki je zunaj kočice uničevala topli upliv že toliko zaželjenega pomladnega solnca. Okrog prve mize so sedeli trije planinci pri jutranji kavi še vse odeti s posteljno gorloto in se menili o pomenu in potrebi dobrih markacij za planinska zavetišča. Bil je oddelek markacijskega odseka. Povabili so me, naj prisedem in naj se jim pridruživim popoldne, ko bodo nadaljevali prejšnji dan započeto markacijo. Razlagali so mi, kako se pravilno mažejo rdeči krogi z belimi pikami po drevesih in kolih, po skalah in zidovih, natančno po navodilih g. Knafelca v »Plan. Vest-

gor«, kjer po zadržanju »Stražec« in »Slov. Gosp.« sploh ni drugega nego sam klerikalci. A morileci so morali biti naenkrat žrtve »sokolske vzgoje«. Tako je tudi sedaj. S tem pa še ne odvrnejo od sebe pečata Kajnov, ker klerikalna divja politična gonja je tista, ki ustvarja morilece. To drži — in nobeno izvijanje ne pomaga.

* Nemška stranka v mariborski oblasti je imela — kakor izvemo iz novosadskega »Deutsches Volksblatt« — v nedeljo 11. tm. v Mariboru zbor zaupnikov, ki je odobril delovanje nemškega kluba v parlamentu. Da bodo naši posilnemci odobrili vso cincarsko politiko svojih poslancev in še zlasti »sijajno« delovanje svojega Schauerja, nam ni bilo treba posebej poročati.

* Številčno razmerje v narodni skupščini med vladno skupino in skupino opozicijskega bloka je trenutno sledeče: radikali 108, samostalni demokrati 15, demokrati disidenti 4, od džemijeta 4, srbska stranka 1, Radičevi disidenti 2, Rumun 1, skupaj 135; na strani opozicije: Davidovičevci 32, klerikalci 23 (radi smrti kler. poslanca Sudareviča, ki še nima namestnika, verificirani Radičevci 20, Spahovci 18, Nemci 7 (ker je eden odložil mandat, in še na njegovo mesto ni prišel drugi), od džemijeta 10, zemljoradniki 11, črnogorska federalista 2, Drinkovič 1, skupaj 124. 49 neverificiranih Radičevcev še ne pride v poštev. Pogled na te številke kaže, da bi bila usoda Davidovičevega kabineta hitro zapečatena.

* Dva kraljeva pogoja. Kakor smo poročali, je kralj Davidoviču stavil za slučaj, da mu naj poveri mandat za sestavo vlade, dva jasna pogoja: 1. da mu poda jasno sliko o številčni moči poslancev, ki bi ga podpirali, 2. da dobi od vseh strank opozicije jamstva za popolno in točno izvedbo vidovdanske ustave. Precej gotovo je, da ne bo g. Davidovič niti glede prvega niti glede drugega pogoja mogel dati zadovoljivega odgovora.

* Eduard Herriot. V beograjski »Politiki« z dne 14. tm. je objavil dr. Dragutin Janković razmotrivanje o rezultatu francoskih volitev. V članku povdarja velike sposobnosti bodočega premierja Francije Edvarda Herriota in sklepa: »Treba je naglasiti, da naših odnosov srčnega zavezništva in globokega prijateljstva ne bo rezultat francoskih volitev niti najmanj izpremenil. Naj pride za predsednika vlade katerikoli od treh velikih šampionov nove politične situacije v Franciji (Herriot-Painlevé-Briand), bomo mi v vsakem izmed njih našli dragocenega prijatelja, zvestega zaveznika in močno oporo naše države in našega naroda. Ne pozabimo, da so to naši stari prijatelji, a naš narod ni nikoli pozabil svojih prijateljev. Posebno drago mi je, da moram izrečno podčrtati prijateljstvo, dragoceno pomoč in veliko ljubezen, ki jo je zmerom gojil do našega naroda Eduard Herriot.«

KAROČEVLIJ

Maribor, Koroška c. 19.

niku, letnik ta in ta, stran ta in fa, ter mi oljbnili, da me sprejmejo v ta odsek za provizornega novince, aspiranta mazača, če imam dovolj zanimanja za to umazano in vendar ne plačano službo. Kadar praktično dokažem, da ne delam več markacij samo po svoji obleki, a vanjram za pravega markaka, mrkača ali markerja. Kadar je markak že dobro izurjen, postane pravi član markacijskega odseka in se zove potem markantna oseba. Nekaj hirarhije mora biti tudi v tem odseku, da se delo prav prouči in izvrši.

Kar se oglasi poredni glas starega planinca od sosedne mize, češ da stoji ta markacijski odsek na slabih nogah. Sama laž ga skupaj drži. Ko smo mu hoteli pojasniti, da se je najbrže zmotil v svoji sodbi, menečdasmo kaki nedeljski lovec, je izjubil, da se nič ni zmotil ter je šegavo pristavil: »Člani tega odseka so: Samec, ki je pa vsak dan bolj oženjen, Debeljak, ki je suh kakor trska in Starec, ki je pa še mladenič ali naraščaj. Ta novodošlec — tu je pokazal name, — ki ga zove te novince, pa že spada k starini in je najbrže skriven poslanec odbora podružnice SPD, da vas druge

Kako se pri nas spoštujejo ministrske naredbe?

I.

Odprito pismo obrtni oblasti v Ptuj.

Nekdaj veliko in še danes močno podjetje V. Reinhard v Ptuj, eksportirajo, perutnine, divjačine in rib je postalo s preobratom za nas tuje nemško podjetje, kojega lastnica je vdova gospa Reinhardt, avstrijska državljanka, ki ima v Avstriji in tudi pri nas še razna podjetja te stroke.

Do preobrata je bila centrala v Gross Florian pri Gradcu, ki se je potem preločila v Puntigam pri Gradcu, od koder sedaj lastnica s pomočjo svojega sina lažje vodi vse druge podružnice, kakor na pr. v Leibnitz, Radkersburg, Gross-Florian, Gornja Radgona, Ptuj in drugod.

Ko je bila naša nacionalna država ustvarjena, se je splošno pričakovalo, da bode, kakor veliko drugih uvidenih velepodjetij, tudi gospa Reinhardtova sledila dobremu in edino zdravemu razumu, da se sprijazni z novim državno-političnim položajem in izvaja tozadevno vse potrebne konsekvence in to tembolj, ker ji je, kakor je to splošno znano, odvzela obrtna oblast pravico izvrševati nadalje svoje obrti, kar so odobrile tudi vse višje instance.

To je gospo Reinhardt malo brigalo in navzlic drugim odredbam oblasti je trgovala in trguje naprej.

Zatekla se je enostavno v Zagreb in si prikrhela ime neke Alice Gabrič, ki je prijavila enostavno svojo podružnico istoimenske obrti v prostorih Reinhardt v Ptuj.

Kako se ji je to posrečilo in s katero pomočjo, naj bodi zaenkrat nedotaknjeno. —

Vprašamo pa obrtno oblast, kdo je ta Alice Gabrič, ali je njen obrtni list pravno veljaven in ali je pravilno prijavljena oziroma mogoča podružnica v Ptuj?

Konstatiramo pa, da se še vedno blišči na zidovju V. Reinhardt in se uporabljajo tudi vse prejšnje tiskovine in se pod tem imenom razpošilja blago.

Ostali so tudi vsi prejšnji ultragermanski nastavljenici na svojih mestih, njim na čelu kot vodja inozemec-Bavarec, ki še nobeden neče poznati našega jezika.

Znano je, da se vodi obrt sicer pod fingiranim imenom Alice Gabrič, v resnici pa naprej na račun V. Reinhardt, kar nasprotuje ne le predpisom obrtnege zakona, ampak v tem slučaju direktnim razsodbam obrtnih oblasti v največjo škodo naših narodnogospodarskih interesov.

Opozarjamo resno pristojno oblast na ta dejstva in vprašamo, jeli je politična oblast voljna, zadevo raziskati in po ugotovitvi navedenih dejstev uvesti najenergičnejše korake v obrambo svoje avtoritete in naših narodnogospodarskih interesov.

nadzira.« Nismo vedeli še prav, ali naj bučimo v smeh ali naj prijavimo protest, ko nas oskrbnik koč narahlo in pravočasno opozori, da še nismo povedali, ali hočemo ostati tudi še pri kosilu ali obedu v koči, ali pa mislimo prej oditi in kositi med potom pri solcu in na vetru, kar bi znalo slabo vplivati na želodčno razpoloženje in seveda tudi na markacijo in sploh na planinstvo v ožjem in širjem obsegu kot vzgojno sredstvo za okrepitev mišičevja in pomirjenje živčevja poedinca. Tu smo bili naenkrat vsi edini, da dobrega kosila ali obeda o pravem času ni zametavati in da se rajši odrečemo nadaljevanju utemeljevanja dobrega kosila za planinstvo v obče in posebej.

Ko je bil obed tako zagotovljen in še ne pojejen, so šli ali smo šli na priprave za markacijo. Odsek je bil prinesel dvajset kil rdeče barve minija, sodček firneža, nebroj čopičev nekaj sektrice, predpasnikov itd., to se pravi vsake stvari je bilo v resnici polovica ali dve tretjini manj. Dva sta mešala barvo in firnež, tretji je brusil sekirico, četrti pa je hodil sem in tje in delal napotje drugim. Gotovo ste že ugani, kdo je bil ta.

Obče je znano, da imamo v Ptuj več tveč, kakor razni P. St. H itd, kojih lastniki niti niso naši državljani, vključ temu pa mirno trgujejo naprej, pri tem pa uganjajo najhujšo velenemsko politiko.

Čemu so tozadevno zadnje naredbe ministrstva?

Saj je menda samo v Ptuj mogoče, da izvršuje svojo prakso nemoteno zdravnik dr. B., o katerem je obče znano, da je optiral za Nemško Avstrijo, bil tudi tam sprejet in na našem magistratu z ozirom na obvestilo iz Nemške Avstrije črtan iz imenika naših meščanov.

Če bi to ne zadostovalo, pridemo prihodnjič s točnejšimi podatki.

II.

Poglavje iz Ruš.

V 97. števil. Vašega cenj. lista smo ožigalsi razmere v tuk. tvornici za dušik, ker štiti vodstvo tujerodce, Nemce, domačine pa zapostavlja. Toda kako je vodstvo sedaj odgovorilo na dotični dopis? Začelo je odpuščati domačine, Nemci so pa vsi lepo ostali na svojih mestih. Tudi se vodstvu ni zdelo vredno, da bi znane »čarnogorce« za napad, izvršen nad narodno mislečim delavstvom, kaznovalo z odpustom, kakor smo sigurno pričakovali. Če je že vodstvo primorano vsled zmanjšane obrata odpuščati delavce, zakaj morajo biti žrtve ravno naši ljudje, tuje naj pa bi uživali imuniteto? Znano nam je, da je ministrstvo trgovine in industrije ravnokar izdalo novo naredbo, glasom katere morajo industrijska, trgovska podjetja itd. čimprej inozemske delovne moči, razne strokovnjake itd zamenjati z domačimi delovnimi silami in da bodo ministrstvo in podrejene oblasti odslej v tem pogledu rigorozno postopale ter da imajo trgovske in obrtne zbornice nalog, poročati o izvršitvi te naredbe. Radovedni smo, kako se bo ta pri tuk. tvornici izvedla. Če bodo iskale oblasti informacije samo pri vodstvu tvornice, potem bodo zopet vsi inozemci »nenadomestljivi« in brez njih vsako obratovanje »nemogoče«. Le energična, stroga izvedba nove naredbe bo zlomila trdovratnost vodstva tvornice vrati, in v tem oziru želimo naredbi ministrstva trgovine in industrije za zaščito domačih delovnih moči več uspeha, kakor ga je imel do sedaj inšpektor dela.

VOLILNI IMENIKI

(za občinske in skupšćanske volitve) za mesto Maribor so za pristaše Demokratiške stranke oziroma člane Pol. in gosp. društev za II. in III. I. in IV. in V. okraj na vpogled v pisarni oblastnega tajništva JDS v Mariboru, Čankarjeva ul. 1, dnevno razun nedelje, med 9. in 12. uro dop. ter 3. in 5. uro pop. Somišljeniki, imeniki so pomanjkljivi, zato naj se vsak prepriča, če je vpisan.

To je opazil tudi oskrbnik koč, zato me je nujno odpoklical od markakev ali markantnih oseb in mi začel razkazovati koč, kako je letos prezimila in koliko krožnikov, škodelic, steklenic in kozarcev se je letos porabilo, to se pravi, koliko so jih merodneži in meturisti potrti ali morda odnesli. V razgovoru sva prišla v veži do ročne varnostne priprave zoper požar, do minimuma. Odkril mi je tajnost, da ta ročna priprava sicer ne deluje, ker je prazna, da je pa zelo dobro, če visi v veži, ker se čutijo prenočevalci dosti bolj varne pred požarom. Nasmehnili so se, češ podružnični odbor bi bil že lahko prikrbel nov aparat. Jaz pa sem se spomnil na požarno pripravo, ki je bila svoj čas na vseučilišču na Dunaju. Ali je tam sedaj druga ali je še tista, mi ni znano. Na zidu v hodniku je bila steklena omara in v njej dolga ognjegasnica, cev z vrta v košar in razne pipe. Poleg je stala slika aparata in vsak predmet je bil označen z začetno črko v oklepaju in poleg je bilo navdilo, kaj je treba vse ukreniti, da priteče po cevi voda in pogasi ogenj. Na besedilo se ne spominjam več natančno, pač pa je bil smisel nekako tak:

Dnevna kronika.

— Smrtna kosa. Včeraj dne 6. tm. je preminul železničar g. Franc Škerbinc, posestnik na Pragerskem, v starosti 52 let. Pogreb ranjkega se vrši dne 18. tm. popoldan ob 16. uri. G. Škerbinc je bolehal že dolgo časa na tuberkulozi, ki ga je iztrgala iz kroga družine. Zapušča ženo in 10 nepreskrbljenih otrok. Blagmu spomin! Žalostni ženi in njegovim otrokom naše sožalje!

— Ministri bodo potovali incognito. Ministrstvo saobračaja je izdalo prometnemu osebju naredbo, da se imena oseb, ki so najvišji državni funkcionarji, najstrožje držijo v tajnosti ob priliki njihovega potovanja.

— Obmejni promet na postaji Čmurek. Pri mariborskem velikem županu se je pred kratkim vršila konferenca glede dostopa postaje Čmurek na progi Spilje-Radgona za imetnike obmejne prolanizacije. Na podlagi konvencije z Avstrijo so dobili oni, ki imajo propustnico iz našega obmejnega pasu dovoljenje, vstopati in izstopati na postaji Čmurek, kar je za tamošnje prebivalstvo velike koristi.

— Bolniški zdravniki imajo pravico do privatne prakse. Ministrstvo za narodno zdravje je odločilo, da imajo zdravniki v državnih bolnicah pravico do izvajanja zasebne prakse. Tem zdravnikom je ministrstvo ob enem določilo tudi pristojbine za ordinacije.

— Omejitve vožnje splavov po Dravi. Vozniki splavov se opozarjajo, da se do konca oktobra v času od 6. do 11. in od 14. do 17. ure ob delavnikih vršijo na Dravi v Pljuju vojaške vaje 4. pontonirskega bataljona ter je med tem časom vožnja splavov na mesto vaje prepovedana.

— Izseljevanje iz naše kraljevine v mesecu marcu tl. Izseli. kom. v Zagrebu javlja: V mesecu marcu se je izselilo iz naše kraljevine vsega 1700 oseb in to 1167 moških in 533 žensk. Po pokrajini, odkoder se selijo, odpada največ na Vojvodino (979), na Hrvaško in Slavonijo (345). — Izseljenci so večinoma kmetje. 1115 po številu, ter delavci (135). Največ izseljencev se je preselilo v Brazilijo (741). Kanado (352) in Zedinjene države (146). V Brazilijo, Kanado in Argentino se selijo navadno skupine sezonskih delavcev (poljedelskih in gozdarskih).

— Izpremembe v civilnem pravnem postopanju. Naredba ministra pravde, ki je bila izšla v »Službenih Novinah« nastopala v čl. 87. finančnega zakona za leto 1924, izmenjuje in povzbuje v veljavo od 1. maja tl. določbe postavke, po katerih se ravna stvarna podpodnost sodišč v civilnih pravnih. Najvažnejše določbe so: 1. pred okrajna sodišča spadajo pravdo, od denarni ali denarni vrednosti do petih 6250 Din. (25.000 K), 2. pri okrajnih sodiščih in pri deželni sodišču v Ljubljani sodi v pravnih iste vrste do vsote 125.000 Din (500.000 K) sodnik poedinec, 3. v opominjalnem postopanju se smejo izdajati plačilna povelja do vsote 6250 Din. 4. Stari propisi o podpodnosti veljajo samo za pravde, v katerih se je do konca maja do prvem na-

Razbij stekleni pokrov (p), primi za konec cevi (c) in odvij cel kolobar (k), nato pritisni na gumb (g), zasukaš spodjo pipo (sp) navzgor in zgornjo (zg) navzdol in pojdi s koncem cevi proti kraju požara in voda začne teči in gasiti. Nekaj visokošolcev je navodilo prebral do konca, pa si je mislil: predno človek razume in izvrši to dolgo navodilo, lahko že vsa hiša pogori, zato je pripisal: Vsi celo pripravo (p) med staro šaro (š) ali k vragnu (v) in vzemi škaf vode (sk), bo več pomagalo. — Ravnanje z minimaksom je kakor znano že hitrejšo, če mi — prazen.

Med tem so bile priprave za markacijo končane in na kosilo ali obed nas ni bilo treba še posebej klicati. Vodja odseka je določil, da odринemo takoj, ko si podpremo želodce in poravnamo o- skrbniku dolg. In res smo bili ob eni popoldne že na licu mesta, to je tam, kjer se odepi (ali v nasprotni smeri ž- lio strne) maša pot od navadne. Upam, a je kraj s tem natančno določen, tako dede koč, kakor glede smeri potov. — Vprašal sem, čemu je treba tukaj novih znamenj, ko sta obe poti že zaznamova-

roku že pričela ustna sporna razprava. S 1. junijem tl. bodo toraj okrožna sodišča in ljublj. deželno sodišče oddala vse pri njih že vložene tožbe do vrednosti 25.000 K, o katerih do konca maja niso sporno razpravljala v stvari sami, pristojnim okrajnim sodiščem. Tako se smemo nadejati, da naša sodišča v doglednem času odpravijo zastanke, s katerimi so se zadnji dve leti borila v obseutno škodo strank, in da si zopet pribore sloves, da ne sodijo samo dobro, nego tudi hitro. Bati pa se niti ni, da bodo poslej preobremenjena okr. sodišča, ker se bodo zastanki zbornih sodišč porazdelili med vsa, tako da posamezno ne bo preveč prizadeto.

— Redek plen. V poplavljeni vasi Soljana v Slavoniji se je te dni pojavil ogromen som, dolg nad 5 metrov. Seljaki so to redko prikazen v tamošnjih vodah kratkoma zabarikadirali ter čakajo, da voda upade, nakar ga bodo »obsodili na smrt«. Računajo, da tehtja najmanj 300 kg.

— Nahod? Glavohol? Zohobol? Trganje? Odrčejo večkrat mišice in živeci? Prijetno čuvstvo kreposti prinese pravi Fellerjev Elzafluid! Najboljše hišno sredstvo, lajša bolečine, osvežuje in jača ter čez 25 let priljubljen kosmetikum za nego kože, las in ust! Veliko močnejši, izdatnejši in boljše kakor francosko žganje! S pakovanjem in poštnino 3 dvojinate ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 24 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 316 dinarjev in 10% doplatka razpošilja: le- karnar Eugen v. Feller, Stubica donja, Hrvatsko. 201

— Legijonarski otroci na grobu Masarykove žene. Dne 13. maja je pretekla prva obletnica smrti žene prezidenta Masaryka, njegove zveste tovarišice v življenjskem boju, Charlie G. Masarykove. Ker je pokojnica izrecno želela, da ji nihče ne izkazuje posmrtnih časti, ni bilo na dan prve obletnice njene smrti nikakih žalnih proslav. Njen skromni grob v Lani, kjer počiva med siromašnimi delavci in kmeti, pa je obiskalo tega dne 600 legijonarskih otrok. Otroci so na grobu zapeli angleško pesem iz ameriških vojn za svobodo kot spomin na pokojničin rod, nato pa češko narodno pesem. Nagrobni govor je imel socialni demokrat Vojta Beneš. Slavnosti se je udeležilo mnogo preprostega sveta iz cele okolice.

— Papež zbolel. Iz Rima javljajo, da je papež zbolel na težkem vnetju ledvic.

— Silna vročina v Franciji in Angliji. Hladnim dnem prve polovice maja je sledil nagel skok v najhujšo poletno vročino. Dočim je pri nas temperatura kolikor toliko zmerna, imajo v Parizu in Londonu tropično vročino. Dne 15. tm. je iznašala pariška temperatura v sen- ci 85 stopinj Fahrenheita, kar pomeni najvišjo pariško temperaturo v juliju in avgustu.

— Odvetnik — razbojnik. Iz Černovic (Bukovina) poročajo, da je tamošnji odvetnik dr. Anton Tabatin počakal v nekem gozdu kmeta Mihailovicza, o katerem je vedel, da ima pri sebi večjo vsoto dolarjev, ga ubil s sekiro ter ga nato oropal in pobegnil.

ni, toda vodja me je poučil, da se je že več planincev pritoževalo, da so po tej drugi poti zgrešili pravo smer (parkrat tudi on sam) in so vendar prišli prav do koč ali v dolino in da je treba takim pritožbam napraviti konec, da se na tej poti ne bo mogel nihče več izgubiti.

Razdelili smo si delo. Dva sta vzela v roke piskričke z barvo in čopiče, oba s predpasnikoma, tretji je vzel sekirico za obrezovanje vejic, ki bi utegnile zakrivati nova znamenja. Jaz kot četrti sem bil bolj za peto kolo ekspedicije. Mešal sem novo barvo, kadar je stare zmanjkalo in moral sem tekatj navzdol in nazaj navzgor, kako daleč se vidijo nova znamenja, ker sem res dalekoviden, in če ne leže znamenja previsoko ali prenizko. Visoka znamenja so bila namenjena za zimske ture, ko je obilo snega na gori in za planince z veliko poteznim pogledom. Znamenja v nizkih legah na skalah in koreninah ob potu pa so za potnike ozkega duševnega obzorja in za tiste kratkovidneže, ki markacije drugače ne vidijo, kakor da se spodtaknejo ob njo, in pa tudi za sprem- nse. Za mestne psičke, ki se semk-

— Stavka častnikov v finski vojski. Finska država je doživela te dni nena- vadno stavko, kakoršnje dandanes, ko so vse mogoče stavke na dnevnem redu, ne beleži še nobena druga država. V finskem častniškem zboru vlada že da- lje časa veliko nezadovoljstvo, ki je prišlo nedavno do vrhunca. Del častni- kov je podal ostavko, ostali pa so vpri- zorili dobro organizirano stavko. Naj- boljše se pri tem počutijo vojak, ki se- dač nimajo nobenih vaj in počivajo po vojašnicah.

— Gradnja prediške železnice. Itali- ja namerava še letos pričeti z gradnjo prediške proge, ki bo vezala Trbiž s Tr- stom. Ob enem bodo gradili progo Če- dad—Kred—Trbiž. Proga od Udin do Hemmina bo elektrificirana.

— Mrliča oropali. Pred dvema mese- cema je umrl v Mostaru nek veleposest- nik. Pred par dnevi pa je njegova žena, ki je često prihajala na grob, opazila, da je grob razkopan. Prijavila je zadevo o- blasti, ki je odredila preiskavo. Ko so grob odkopali, so našli drugveca popol- noma oropane. Poleg drugih stvari je manjkala tudi vsa obleka. Kmalu na to so izsledili nekega moža, ki je nosil ob- leko umrlega. Izjavil je, da jo je kupil od neznanca. Pri konfrontaciji je prepoznal neznanca v grobarju, katerega so nato izročili sodišču.

— Drage črešnje. V južnih krajih so se na trgih pojavile prve črešnje. Toda cene so tako visoke, da so za navadnej- še smrtnike nedosegljive. Kilogram je namreč stal prvi dan 100 D dočim je cena polagoma padla na 20 Din.

— Rusija sprejema priseljence. Ruski tisk poroča, da je dospelo v Moskvo ne- kaj priseljencev iz Amerike, Kanade in Švice. Ti priseljenci se hočejo naseliti v južni Rusiji. V kratkem času se namera- va priseliti še 30.000 duhoborcev (religi- jozna ruska sekta) iz Kanade, ki razpo- lagajo s kapitalom dveh milijonov zlatih rubljev. Osnovati nameravajo vzorne ekonomije.

TELOVADNA AKADEMIJA SOKOLA STUDENCI 17. V. 1924, ob 20. uri.

Izpred sodišča.

Ce brusac slavi svoj god...

31letni brusac Filip Čep v Pobrežju pri Mariboru, je praznoval dne 1. maja v gostilni Matjaža Domajnko na Jamni, okraj Gornja Radgona, svoj god v druž- bi drugih znanih brusacev. Med temi so bile tudi žene brusacev. Pri tej priliki se je veliko popilo in prišlo med Čepom ter brusacevo ženo Elizabeto Horvat do prerekanj. Čep, ki je že 19krat predkaz- novan in kot pijanec znan nasilnež, je naenkrat zagrozil Elizabeti Horvat, da jo bode ustrelil. V sled tega se je imeno- vana zbala in poklicani so bili orožniki postaje Sv. Jurij ob Ščavnici. Prišla sta dva orožnika v gostilno ter stavila na- silneža na odgovor. Ta pa je začel orož-

gube, so namreč take rdeče packe ob po- ti sami kamni spodtike, da se ustavijo tam, pogledajo na vreme proti nebu in proti gospodarju in se tako ne morejo izgubiti v gozdu. Drugače bi jih bilo treba imeti vedno na vrvi.

Za pot, ki je sicer dolga pičlo uro ho- da, smo rabili pri markaciji šest ur. Jaz sem tisti dan preletel kot tekač to pot gotovo trikrat. Mazanje sicer ni šlo povsod gladko izpod rok; hrapavo skorjo dreves je bilo treba ugladiti, skale očis- titi lišajev in mahu, pri hišah pa se je bilo treba šele s posestnikom pogajati, kateri ogel hiše bi se dal najlepše okra- siti. Tu pa tam so nastale tudi male ne- prilike. Eden je zagrabil za trnjevo ve- jo, ko se je hotel vzpeti na breg do dre- vesa, drugi je zagazil v mehko ilovico, tretji pa je nerodno odskočil z brega, ko je zlomil suho mejo, o kateri je menil, da je trdna živa in je pri tem prevrnil svoj piskrček z barvo, na kar ga je vod- ja pokaral, češ da nima toliko barvila, da bi lahko celo pot rdeče tlakovali. Ta- ko smo premarkavali pot, zdaj resno, zdaj varelo, zdaj serej, zdaj nazaj, vo- dijo, zdel pa je, da bo odslej tod

nike zmerjati z besedami: »Prokleti žan- dari, verfluchten Schweine, Schuften«. Radi tega sta ga hotela orožnika ukleni- ti, toda razgrajaj se jima je zoperstavil. Začel je mahati z rokami okrog sebe in se ni pustil ukleniti. Seje po dolgem času se je orožnikom posrečilo ukrotiti zbe- nelega človeka. Čep se je izgovarjal s pi- janostjo. Okrožno sodišče ga je obsodilo radi pregreška po §§ 93. in 104. srb. k. z. na 3 mesece zapora.

Ne psujite finančnih organov!

Financiar Franc Fras od Sv. Jurja na Ščavnici, okraj Gornja Radgona, je imel službeno dne 26. marca posetiti več kme- tov. Večina je bila na opravih zunaj stanovanj. Ko je prišel financier k po- sestniku Francu Svetonja v Blagušn, kateri je ravno s kopači kopal v svojih gorah v Sovjaku, in šel čez vinograd naravnost k njemu, mu je ta kar brez vsakega povoda zakričal v obraz: »Kaj pa ti hočeš, prokleti financ, tukaj, tukaj sem jaz posestnik in jaz plačam dače, poberi se od tod, drugače vzamem kol in te nabijem kak vraga po hrbtu.« Ker so se tudi kopači oglašali in zbijali svoje šale o financu, je ta odšel. Svetonja je bil kljub tajenju obsojen radi pregreška po § 104. srb. k. z. na 1000 Din, denarne kazni.

Zopet sirov sin.

Posestniški sin Alojz Toplak v Zgor- nji Velki, okraj Sv. Lenart, ki je že 9krat predkaznovan, je bil v noči na 28. julija 1923 nekoliko vinjen ter začel razgrajati v domači hiši. Brata Ivana, ki ga je sva- ril, je razgrajaj začel tepsti s pestjo po glavi in obrazu. Nato je pograbil stol in ga udaril z istim po levi roki ter ga ko- nečno ugriznil v sredinec leve roke. Ko je stopil oče Ignac v sobo ter poskušal pomiriti sina, ga je sin vrgel na tla, ta- ko, da je zadobil na levi roki in na levi strani vratu, kjer je zadel ob zid, lahke telesne poškodbe. Toplak prizna, da je pretepel svojega brata, zanika pa, da bi vrgel nalašč svojega očeta na tla in pravi, da je le on, ali pa brat Ivan zadel ob očeta, tako, da je ta padel in se poško- doval. Okrožno sodišče je obsodilo suro- vega sina na 3 mesece ječe.

Mlad hudodelec.

Dne 5. aprila je šla 28letna omožena delavka Ivana Božik iz Doljnega Lakoša v Sebeborce, okraj Lendava. Na potu je prišel za njo 17letni delavec Jožef Raščan v Nedelci in jo prehitel. Ne dolgo potem, ko je ona začela bežati, ker se ga je bala, je pritekel za njo, jo zgrabil za vrat, rekoč »daj denar«. Napadena je za- čela kričati in napadalec jo je vrgel na tla ter jo hotel posiliti. Vendar pa ni pri- šlo do nič hujšega, ker je nasilnež opazil nedaleč proč moško osebo. Raščan, ki svoje dejanje prizna, je bil obsojen radi omejitve osebne svobode na 1 mesec ječe.

Naročajte Jadransko Stražo!

samo še tisti zašel, kdor bo hotel zaiti. Bila je že sedma ura zvečer, ko smo pre- nehali z delom. Polagoma je začel rositi dežek, tema in hlad sta legla na pokra- jino. Pri studencu smo si umili roke, po- spravili reči v nahrbtnike, ognili pla- ške in krenili proti domu. Ko pridemo v dolino, predlaga eden neko novo bliž- njico čez temni gozd, kjer smo že v trdi noči taval s slabo brlečo lučjo in prišli srečno v mesto, že zadosti premočeni iz nekoliko kasneje kakor po navadni, za- znamovani poti čez polje. Bila je torej bližnjica.

Pri razhodu so mi tovariši zabičavali, da ne smem, če mislim zagrešiti kak član- nek o tej turi, zapisati, da smo »ga« do- bro markirali, češ da sem ga samo jaz hotel markirati, ker nisem napravil no- bene rdeče lise niti po poti, niti po svo- jih novih planinskih hlačah. Če tudi sem si tisti dan zbrusil pete in podplate, sem propadel pri sprejemnem izpitu, zato me niso sprejeli v odsek niti za pravega mazača, niti za markča, kaj šele za markantno osebo. Ostal sem še nadalje provizorni aspirant — novinec.

Naš nov roman.

Zadnjič smo napovedali roman M. Aroibaševa: »Landejeva smrt«. Iz raznih razlogov pa smo ta roman odložili in pričnemo v prihodnjih dneh objavljati prevod veleznanimivega romana francoskega pisatelja Louisa Couperusa:

„Zaljubljeni osel“.

Roman se dogaja v stari Tesaliji in opisuje čudovite zgodbe zaljubljenega Charmidesa, ki so ga čarovnice pretvorile v osla, dokler ga ni zvestoba do njegove izvoljenke rešila. Roman je pišan tako napeto, da je doživel pri izbiri in razvijanju francoski publiki veliko izdaj in je preložen v številne jezike.

Dopisi.

Rog. Slatina. Sezona se lepo razvija. Naš sicer tihi kotiček postaja mravljišče, kjer se zbirajo gostje od vseh strani. Danes 17. tm. se je izvršila otvoritev zdraviliške restavracije in kavarnice, katero že več let sem v splošno zadovoljstvo vodi g. Martinovič iz Celja. Njegova solidnost nam je jamstvo, da bodo tudi letos gostje pri njem prav udobno pod streho.

Celjske vesti.

Iz državne službe v Celju. Okrajnemu hidrotehničnemu oddelku v Celju sta dodeljena inž. Oskar Juran in inž. Viktor Piletič. Obsega okraje Celje, Konjice, Gornji grad in Šmarje, Rogatec - Kozje.

Celjsko mestno gledališče. Ker bo sanitetna oblast skoraj gotovo s prihodnjim tednom prepoved gledaliških predstav ukinila, se vrši v torek, dne 20. tm. repriza angleške veseligrice »Nioba« za red A. Iz zdravstvenih ozirov je pa mladini pod 16. letom dostop k gledališki predstavi zabranjen. V petek, dne 23. tm. je premiera operete »Pri treh mladenkah« z gostovanjem gđ. Lubejeve, priljubljene subretke mariborskega Narodnega gledališča. V nedeljo se ponovi opereta še tudi izven abonementa, nato pa se vprizori za abonente.

Volitve v celjski okoliški občini so že v popolnem teku. Kandidatnih list je bilo vloženih, kakor smo že poročali, pet, in sicer klerikalna, Korenova socialistična, Bernotova socialistična, nepolitična gospodarska (nemška) in narodno gospodarska lista. Na zadruge so se združili JDS, SKS in NSS ter kandidi-

M. Kovačič:

Jugoslovenci ali SHS?

(Dalje).

Najglavnejši kriterij za prisojanje človeka kakemu narodu je jezik. Že nemški pisatelj Herder se je ob priliki izrazil: »Die wahre Heimat ist die Sprache« (Prava domovina je jezik). Odgovarjaje si na gornje vprašanje se je tedaj treba ogledati i po jeziku, ki ga govori naše ljudstvo: ali nas jezik res deli v tri narode ali nas druži v enega? Oglejmo si najprej jezik Srbov in Hrvatov! Ako se ozremo v stare jezikovne spomenike, v literaturo prejšnjih stoletij, potem najdemo v njih res neke jezikovne razlike. A zakaj? Zato, ker je vsak pisatelj pisal več ali manj v svojem domačem narečju, v narečju, čigar potomec živi še danes. Tako so pisali po svoje Dubrovčani, različno od njih Bosanci, precej drugače tkzv. Hrvati-kajkavei; Srbi pa so imeli knjige pisane v jeziku, ki ga sploh ni bilo nikjer drugje nego v njihovih knjigah, t. j. v takozvani slavenoserbskimi, mešanici elementov narodnega jezika z elementi cerkvenoslovanskega jezika, zabeljeno še z veliko množico rusizmov.

Prvi, ki so ustvarili nekak »hrvatski književni jezik«, so bili možje, ki jim je bilo pri srcu vse kaj drugega nego mor- da jezikovno ujedinjenje vseh »hrvatskih« narečij; bili so to jezuiti, ki so v

rajo na prvih mestih Vinko Kukovca, stavbenika na Savi, Ant. Fazarinca, posestnika na Ostrožnem, Jakoba Omladiča, posestnika v Gaberjih, Joška Božiča, gostilničarja na Bregu. Ig. Založnika, zadr. nadzornika na Lavi i dr. Nosilec klerikalne liste je Glimšek na Zg. Ložnici, dolgoletnega obč. odb. Miloša Levstika pa ni več na listi. Nemškutarska lista obsega pristna slovenska imena, ki si jih bo treba še natanko ogledati.

Izpremembra posesti. Za mestno osnovno šolo in dr. Kalanovo hišo so se začele jeseni pret leta graditi tri lične vile. Ena last g. trgovca Drogenika, bo kmalu dogotovljena, drugi pa sta običali v splošni denarni krizi. Eno je te dni kupil g. Wagner, trgovec iz Šmarja ter bo z zgradbo nadaljeval, druga pa še čaka na odrešenika.

Poročno zasedanje v Celju. Letno poročno zasedanje se prične dne 2. jun. ter bo trajalo vsled več obsežnih slučajev okoli dvajset dni. Predsedniki porote bodo dvorni svetnik dr. Kotnik, nadsvetnik dr. Bračič in dr. Premšak ter sodni svetnik dr. Levičnik.

Radi vlačugarstva in suma tajne prostitucije sta bili aretirani te dni v Celje dve darežljivi Evini hčeri ter oddani v zapor celjskega okrožnega sodišča. Zadnji čas prav pridno frfotajo okrog te ponočne ptičke, ki spadajo v prisilno delavnico.

Tatvina. Ivan Valek, delavec iz Pregrada, je ukradel pred trgovino Rakušek v Celju kolo g. Jos. Kovača ter se odpeljal z njim proti Zavodni, kjer pa ga je pa že zasačila roka pravice.

Darujte za „Sklad otroške bolnice“ v Mariboru.

Primorske vesti.

Komisarizacija goriških občin. Ena za drugo padajo naše občine v roke vladnim komisarijem. Pred nekaj dnevi smo poročali o razpustu občinskih svetov v Tolminu, Kobaridu in Sv. Križu. Ista usoda je zadela sedaj občinski svet v zavednem Cerkljem. Z odlokom, objavljenem v »Gazetta Ufficiale« od 13. maja 1924, je bil razpuščen tamošnji občinski svet in imenovan na njegovo mesto za komisarja g. dr. Oskar Jerabek.

Samomor mlade žene. Dne 15. maja zjutraj je nek finančni podčastnik zapazil na železniškem tiru med Barkovljami in Miramarom žensko truplo, ki je bilo grozno razmesarjeno. Nogi sta bili odtrgani od života tik pod trebuhom in tla vsenaokrog oškropljena s krvjo. Podčastnik je takoj obvestil o dogodku orožnike, ki so poklicali na lice mesta

dobi protireformacije uvedli v svoje knjige štokavsko narečje z jekavsko izreko. Za to dejanje je bilo za njih mero- dajno dejstvo, da je to narečje najbolj razširjeno in z malimi izpremembami razumljivo tudi ljudem, ki govore drugo narečje. L. 1605. je Hrvatom takorekoč oktroiral Bartel Kašić to narečje — seveda »v večjo slavo božjo« (in za večji jezuitski profit). In res je dosegel, da so se v sledečih dobah leksikografi, tudi če so sestavljali besednjake na podlagi svojega lastnega domačega narečja, vedno ozirali na sosedna narečja, posebno na jekavsko štokavščino. Tako se je to narečje vedno bolj in bolj udomačevalo; in če so »Ilirici« (Ljud. Gaj, Stanko Vraz itd.) opustili kot kajkavei kajkavščino in vzeli kot temelj »hrvatskemu« literarnemu jeziku hercegovski dialekt, so položili le krono na vrh zgradbe, ki so jo smotreno počeli graditi — kakor omenjeno — jezuitje.

Pri Srbih nastopi kot prvi proti slavenoserbskimi prosvitljenec Dositej Obradović, a ne toliko iz nacijskih, kolikor iz racionalistično-praktičnih razlogov. Ta jezikovna mešanica, ki je bila vrh vsega še simbol okostenelega pravoslavnega klerikalizma, enostavno ni bila razumljiva. Ako je hotel tedaj Dositej utreti svojim idejam pot med rojake, se je moral posluževati njihovega, t. j. narodnega jezika, četudi najdemo še i v jeziku njegovih knjig polno sledov njegove matinske vzgoje in iz-

zdravnika rešilne postaje. Ta je pa mogel samo ugotoviti, da je neznanka mrtva. Pozneje se je podala na lice mesta sodna komisija, ki je dognala, da gre za samomor. Truplo so prepeljali v mrtvašnico tržaške bolnice. Drugi dan so spoznali samomorilko za 18-letno prodajalko Lucijo Požar iz Trsta.

Kultura in umetnost

»Koncert Slovenskega kvarteta. — Prav lep in zanimiv večer je pripravil Mariborčanom ljubljanski Slovenski kvartet v sredo v veliki kazinski dvorani. Člani omenjene odlične pevske zdrutve so gg. Sv. Banovec (1. ten.), S. Pečenko (2. ten.), I. Završan (1. bas) in D. Zupan (2. bas). V bogatem vzporedju, ki je vseboval 14 točk, so bili zastopani skladatelji: A. Foerster, E. Adamič, R. Savin, J. Prohazka, O. Dev. J. Ravnik, J. Michl in V. Mirk ter F. Marolt kot prireditelj in harmonizator slovenskih narodnih pesmi. Prvi nastop tukaj v Mariboru je povsem potrdil veliki sloves, katerega si je doslej priboril ta pevski ansambl in reči moramo, da smo si želeli, slišati enkrat ono naravno deklamacijo, ki je bistvo in duša vsakega petja. In v tem oziru so ti ljubljanski pevci upravljal mojmstri. Pri njih ni bilo prav nobenih prisiljenih in neutemeljenih dinamičnih in agogiških izpremenjav v razvoju melodiske linije, ki razsekajo celoto na posamezne kose in koščke ter hočejo s takimi sredstvi doseči efekte tam, kjer so navadno najmanj umestni. Pevec, kakor tudi nepoučen poslušalec, obračata potem svojo pažnjo sredstvu, ne pa vsebini; in tako podavanje je nemuzikalno in če še sloni na taki tehniški dovršenosti in skrajnem drilu. Vodilni moment predavanja ljubljanskih pevcev je bilo resnično in iskreno vsebinsko razumevanje in temu principu so se podrejela vsa izraževalna sredstva. Učinek je bil vsled tega tudi popoln in se je javljal takoj po odpeti prvi pesmi. Ker je prišlo iz srca, je našlo tudi pot k srcem. Početni burni aplavz se je ponavljal in ponavljal ter konečno stopnjeval do frenetskih ovacij. In temu zmagovitemu uspehu enodušnega predavanja tudi nikakor ni moglo biti toliko v kvar dejstvo, da intonacija ni bila vseskozi brezhibna in da kvartet v svoji celoti glede jakosti in barvenosti posameznih glasov ni docela homogeni, kajti nekako dominujočo prikazen je tvoril glas opernega pevca g. Zupana (2. bas). Uprav v zadnji točki (Oj, ta soldaški boben), ki je paradna točka za drugi bas, smo imeli priliko, posebej se spoznavati vrline tega glasovnega materijala. — Slovenski kvartet pa bo gotovo odslej naš vsakoletni gost in našel bo vselej isto hvaležno in številno publiko, ko tokrat. H. D.

obrazbe. Smotreno in radi jezika samega je stopil v boj proti slavenoserbskimi šele Vuk Stefanovič Karadžić in ga je tudi zmagovito dobojeval. On pa je postavil tako v svoji slovniici kakor v svojih izdajah narodnih pesmi ter v rečniku kot temelj »srbskemu« književnemu jeziku — tudi štokavščino (z jekavsko izreko) ter je s tem prodr. Sicer je res, da je bil to le gol slučaj, kajti doma je bil iz Mačve, iz krajev, kjer se govori ekavski. Ker pa je po rodu Hercegovce, (njegovi predniki so se turškemu nasilju iz Hercegovine umaknili v Mačvo, s seboj prinesli svoje narečje in ga v domači hiši tudi ohranili!) se temu ne smemo čuditi. Faktično je bilo tedaj jezikovno edinstvo Srbohrvatov ustvarjeno! (Če so pozneje Srbijanci začeli pisati ekavski, je vzrok temu iskati v fanatičnem separatizmu).

In sedaj si še oglejmo književno slovenščino! Res je, da je od književne srbohrvaščine različna, in čudno bi bilo, ako bi ne bila različna. Saj temelji na jeziku naših protestantov, Primoža Trubarja in Jurija Dalmatina, torej na polenjščini. Na tej podlagi je nastala, na njej se je razvijala in dosegla današnji višek. Dozvedno smo od Srbohrvatov Slovenci tedaj ločeni; ali — le dozvedno. Kajti jezik, ki ga pišemo in rabimo v knjigah, se resnici nikjer ne govori, niti tam, odkoder bi pričakovali najbolj pravilno izreko: na odru. Književni jezik je le nekaj kompromis, je le praktični slu-

Narodno gledališče.

REPERTOIRE:

Sobota, 7. maja »Čardaška kneginja«, Abon. B.
Nedelja, 18. maja »Čardaška kneginja«, Ab. E.
Ponedeljek, 19. maja zaprto.
Torek, 20. maja »Kamela skozi uho šivanke«, Ab. C (premijera).

—□—

»Kamela skozi uho šivanke«. V torek dne 20. maja se vprizori v režiji g. Koviča v zadnjem času zelo znana komedija češkega pisatelja Langerja »Kamela skozi uho šivanke«. Dramatik nam na drastičen način pokazuje dva pota: pihlo, degenerirano aristokracijo ter neumorno delavne, pretkane »plebejce«. — Prvim je cilj življenjskega udejstvovanja — rod, ime, poslednjim pa: pamet in delavne roke. Končno se doseže kompromis med obema »kastama« in — »Kamela je le zlezla skozi uho šivanke«. — Lepo se gleda in neprisiljeno zabava ob tej komediji, ki razgrinja gledatelju najrazličnejše duševne in »neduševne« kreature, blodilne tipe na duši in telesu ter okrogle in zdrave nature, včasih malo pretkane, da se lahko »lepše živi«. — Nedavno so igrali to komedijo v Pragi petdesetkrat zaporedoma pri vedno razprodani hiši. — Pri nas igrajo gđ. Petkova, gđ. Kogejeva, gđ. Kraljeva in gđ. Savinova ter gg. Rasberger, Kovč, Tepavec, Železnik, Kokot in Tovornik.

Za Hudožestvenike rezervirane vstopnice naj se dvignejo v gledališki blagajni (odprta vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 17. ure) najkasneje do ponedeljka 19. maja. — Ker zanimanje za odlične umetnike od dne do dne narašča in je že sedaj zelo veliko, opozarjamo, naj si vsakdo čimprej preskrbi vstopnico.

JDS.

DRUŽABNI VEČER priredi »Gosp. in politično društvo za magdalenski okraj« v soboto 17. tm. ob 20. uri v prostorih gostilne Balon na Pobrežju. — Vstopnine ni. Mariborski somišljeniki so uljudno vabljeni, da se v velikem številu udeležijo.

Spomnite

se pri posebnih prilikah prostovoljne požarne brambe in nje rešilnega oddelka v Mariboru z darovi za novi rešilni avto!

žeče občevalno sredstvo, kakor številke, pisava itd. Za presojo narodnostne pripadnosti knjižni jezik ne more priti v poštev, nego le živi, govorni jezik, kakor ga rabi prosto ljudstvo. Če pa premostrimo tega, potem pač moremo in moramo ugotoviti narečja, prehajajoča polagoma drugo v drugo, ne moremo pa določiti med njimi ostre meje, kakor tudi ne moremo reči decidirane, kje končuje »slovenski« jezik in kje začenja »hrvatski« (o meji med »hrvaščino« in »srbskino« seveda niti govora ne more biti). O različnih narečjih se da torej govoriti šele, če primerjamo govorico dveh krajev, ki sta teritorialno dovolj oddaljena drug od drugega. Tako se tudi razume različnost srbohrvatskega in slovenskega knjižnega jezika, ker imata za temelje teritorialno daleč vsakebi ležeča narečja. Vendar to za presojo narodnosti — kakor omenjeno — ne pride v poštev. Živi, govorni jezik pa stoji ravno ostro proti avtonomizmu in dokazuje, da govori narod od Špilja do Soluna kontinuelno, lokalnomajhnim spremembam podvrženo jezikovno celoto, od katere je celo bolgarska narečja težko ločiti, in je treba v to svrhu finega jezikovnega čuta in temeljitega jezikoslovnega znanja. — Vice versa tvori tedaj tudi narod, ki govori ta otoni jezik, narodnostno celoto, ki jo najbolj nazivamo Jugoslovenci.

(Konec prihodnjic.)

Mariborske vesti.

Maribor, 17. maja 1924.

m Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 14. maja: Šilec Karl, 74 let star, občinski revež, Slovenska ulica 40; Pernat Antonija, 54 let stara, posestnica, bolnišnica; 15. maja: Turk Terezija, 80 let, posestnica, Pobrežka cesta 7; 16. maja: Pesek Veronika, Gosposka ulica 4.

m Društvo »Jadrana« priredi v nedeljo, dne 18. tm. poldnevni izlet na Sv. Urbana in Sp. Kungoto. Zbirališče ob pol 12. uri v restavraciji »Kosovo«, Grajski trg 1.; odhod točno ob 12. uri. Prijatelji društva dobrodošli! Prosi se, malih otrok ne s seboj jemati!

m Ljudska univerza. V ponedeljek 19. tm. predava g. prof. Janko Glaser o romantiki. Ta struja, ki se je prvotno pojavila kot miselno gibanje in je šele v drugi svoji fazi dobila tisti širši značaj, ki je zelo vplival tudi na naše razmere, je eden najzanimivejših pojavov v zadnjem stoletju. Razpoloženje našega časa je v marsikaterem oziru podobno razpoloženju za časa romantike, zato bo predavanje o tej temi zanimalo slehernega mislečega človeka.

m Gospodarsko in politično društvo za kolodvorski okraj priredi v sredo 21. maja tl. ob 8. uri zvečer v gostilni pri Vlahoviču na Aleksandrovi cesti družabni večer. Na vzporedju je kratak referat o političnem položaju, prof. dr. Pivko bo poročal o politiki jugoslovanskih emigrantov za časa svetovne vojne. Zabuvalni del pa obsegajo glasbene in pevške točke. Vabimo prijatelje in somišljenike društva, da pridejo v čim večjem številu.

m Nepotrební strahovi v mariborski okolici. Ljubljanski »Narodni dnevnik« je objavil v petkovih številki uvodnik o naši severni meji, ki se začneja takole: »V Razvanju pri Mariboru ustanavlja »Schulverein« svojo bojno šolo. Kakor je že pri nas navada, gre naša javnost z molkom preko tega žalostnega dejstva« itd. Ljubljanski list naj bo uverjen, da mariborska narodna javnost ne bi šla molče preko takega dejstva, če bi le bilo resnično. K sreči se je »Narodni dnevnik« nazpisal po nepotrebnem. Vsaj za sedaj »Dnevnikovi« strahovi ni in jih, kakor trdno upamo, tudi ne bo. V Razvanju pri Mariboru ni ne duha ne sluha o ustanovitvi »Schulvereinske« šole. »Schulverein« pri nas sploh ne obstoji in je samoočebni umevno, da ne more zidati novih šol. Iz notice pod »Dnevnikovi vestmi« pa povzamemo, da se snuje Schulvereinska šola v Razvanju pri Lohcu. Lohč je nemško ime za Lučane, ki pa leže onstran državne meje na avstrijskih tleh. »Schulverein« tedaj ustanavlja novo nemško šolo na avstrijskih tleh, ne pa v Razvanju pri Mariboru, trideset ur od našega mesta.

m Askere na mrtvaškem odru. Mariborski muzej je pridobil za svojo zbirko slik novo delo: »Askere na mrtvaškem odru«. Po prizadevanju g. dr. Lipolda in njegove gospe so za nakup slike in okvir darovali prostovoljne prispevke naslednji p. n. gg.: dr. Boštjančič 150 D, Pinter & Lenard 150 D, Toman 50 D, ravnatelj Klobučar 50 D, I. Kravos 86 D, dr. Koderman 300 D, dr. Lipold 300 D. Tako je muzej dobil sliko »dar. Stala je z okvirom 1286 D. Nabiteljem in vsem darovalcem izreka najiskrenejšo zahvalo Muzejsko društvo.

m Promenadni koncert v Magdalen-skem parku. V nedeljo ob 11. uri je koncert vojaške godbe s sledečim sporedom: 1. Fučik, Triglav, koračnica. 2. Flotov, Stradella, ouvertura. 3. Nedbal, Valček iz »Poljska kri«. 4. Gounod, Fantazija iz »Faust«. 5. Parina, Intermezzo iz »Ksenija«. 6. Zajc, Večer na Savi. 7. Urban, Sa istoka. 8. Pokorny, Moskva, koračnica.

m Prve črešnje na mariborskem trgu. Danes so se pojavile na mariborskem trgu prve črešnje, očitno namenjene le premožnejšim. Kg stane namreč samo 25 D ali 1 črešnja 1 krono.

m Zborovanje industrijcev v Mariboru. V ponedeljek dne 19. maja 1924 ob 15. uri se vrši v mali dvorani pivovarne Götz v Mariboru shod mariborske skupine Zveze industrijalcev. Na njem bode vodstvo poročalo o dosedanjem delovanju in obravnavalo se bode vprašanje eotnega postopanja pri praznovanju praznikov in sklepalo o predlogu upra-

ve osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu na osnivanje posebne- ga okrožnega urada za mariborsko pokrajino. Dalje se bo zavzelo primerno odločno stališče napram zlorabi, ki tiči v nazivu letos nameravane mariborske razstave kot »industrijsko-obrtne razstave. Tudi morebitni drugi predlogi lahko pridejo na razgovor. — Ker gre za zelo važna vprašanja, vljudno pozivljamo člane, da se zanesljivo udeležite shoda. — Predsednik: Dr. Pipuš.

m Redno glavno cepljenje proti kozam. Obligatorično brezplačno cepljenje proti kozam za vse one prebivalce mesta Maribor, ki še niso bili cepljeni in so stari nad 6 mesecev, se vrši v času od 19. do 24. maja tl. vsak dan od 9. do 12. ure na mestnem fizikatu (Rotovž) soba št. 7. Spored za poedine okraje je sledeči: I. okraj 19. maja, II. okraj 20. maja, III. okraj 21. maja, IV. okraj 22. maja, V. okraj 23. maja tl.

m Tujci v Mariboru. Dne 17. majnika je bilo prijavljenih v Mariboru 52 tujcev in sicer: Meran 15, Privathotel 4, Zamorec 4, Črni orel 7, Zlati konj 6, Kosovo 5, Holzkecht 4, Hafswild 2, Pri jelu 2, Pri grozdu 2 in Zokaly 1.

m Smrtna nesreča vojaka. Dne 13. t. m. je jahal podnarednik Josip Štingl iz St. Ilja proti Betnavi po opravkih. Proti večeru je pridiral konj brez jezdeca domov v kasarno. Štingla so našli pozneje blizu Betnavy z razbito glavo in nezavestnega. Prepeljali so ga v vojaško bolnišnico, kjer je kmalu nato umrl. Doselej še ni dognano, kako se je nesreča pripetila.

m Splašeni vojaški konji. Včeraj je prijavil nek Prah Stefan, delavec južne železnice na stražnici, da se je pripetila na Meljski cesti pod mostom nesreča vsled nepazljivosti. Splašila sta se dva vojaška konja in zdirjala z vozom naprej. Pri tem je padel z voza nek vojak, ki pa je k sreči zadobil le majhne poškodbe.

m Rabijsen vlomilec. Včeraj je bil aretiran nek Franc K., pekovski pomočnik, ker je dne 16. tm. ob 7 uri vdrl v stanovanje Franciške K., v času, ko je bila ona v drvarnici, ter ukradel neko kuhinjsko omarico, vredno 1000 kron. — Pri tej priliki je nastal pretep, med katerim je Franc K. udaril Franciško parkrat po glavi. Zagovarjati se bo moral pred sodiščem.

m Ovadb pri policiji. Preteklo noč je dobila policija 18 ovadb in sicer: kaljenja nočnega miru 5, potepništva 2, tatvine 3, razgrajanja v kavarni 2, splašnja konj 1, osebne žalitve 2, nagle vožnje 3.

m Novi tečaj za strojepisje, slovensko in nemško stenografijo ter knjigovodstvo (zasebni pouk) začnejo na zasebnem učilišču Ant. Rud. Legat v Mariboru dne 2. junija tl. in trajajo štiri mesece. Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 160.

m Uradniška menza priredi v soboto 17. maja ob 20. uri v kazinskem poslopiju družabni večer za svoje člane in po njih upeljane goste.

m Društvo »Bratstvo« priredi v soboto, dne 17. maja, v gostilni Orovcov vrtni tamburaški koncert, na katerega se vabi vse članstvo. Podaljšana policijska ura. 999

m Kavarna »Mestni park«. Vsak večer svira marib. salonski orkester od 9. do 1. ure. Pri lepem vremenu tudi poldnev od 5. do 7. ure. Danes, v nedeljo dopoldne od pol 11. do pol 1. ure koncert. 1067

m V gostilni Kerenčič na Pesnici se vrši v nedeljo velika vrtna veselica z mlajem in igro. Začetek ob 15. uri. Vstop prost. 1074

m V kavarni »Jadrana« se dobi od danes naprej sladoled in ledena kava. 1071

m Hugo Hugo, najpopularnejši hrvaški komikar, od 16. maja naprej v klub-baru. 1771

m Trgovina s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat se ne preseli! Vsled mnogostevilnih vprašanj in da ne bo zamenjave, naznanja tvrdka Ant. Rud. Legat. Prva specijalna trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi potrebščinami, Maribor, Slovenska ul. 7, da se ne preseli, temveč ostane kakor doslej v Slovenski ulici 7. Natančneje v inseratnem delu.

Sokolstvo.

Bratje! Sestre! Jugoslovenci!

Letos poteka 10 let, odkar so počili v Sarajevu usodopolni strel, ki so pomelili začetek odločilnega boja za našo svobodo. Ta dogodek je zatekel Sokolstvo na severni meji naše države ob slavnostni priliki, ko se je razvil v staroslavni Rušah prapor našega društva, obenem župni prapor mariborske župe. Tedanji oficijelni krogi so zaslužili med obema dogodkoma notranjo zvezo in začela so se zasledovanja, ki jih moramo šteti sicer med najbolj črne spomine v zgodovini našega naroda, a med najsvetlejših dokazov za sokolske kreposti. Tedanji narodni prvoboritelji, predvsem odlični sokolski borci, so zamenjali solne dneve za mrke, vlažne ječe; marsikateri med njimi si je nakopal tedaj bolezen, ki ga še vedno tare, v drugih je vzrastla kal smrti, tako da jih nemalo danes krije že zemlja. Tudi naš prapor, komaj razvit, da zaplapol nad sokol-

V Mariboru, 17. maja 1924.

skimi četami, stoječimi kakor živ zid na meinem braniku, se je moral zopet zaviti in oditi v prozanstvo. Iskali so to svetlinjo, a goreče sokolsko srce jo je čuvalo krempljev dvoglavega orla, dokler ni zalepršala zopet 15. decembra 1918 ob praznovanju ujedinjenja našega troimenega naroda. Spomin svečanih trenotkov v Rušah obhaja ob desetletnici naše društvo s svojo slavnostjo 1. junija, klanjajoč se obenem trpljenju narodnih mučnikov ter s prisego večne zvestobe do sokolskih idealov, ki jih simbolizira naš prapor. Ob tej svečani priliki se obračamo do vas, bratje in sestre, kakor tudi do vseh iskrenih rojakov Jugoslovencov, da se s polnim razumevanjem priključite naši proslavi in se z nami poklonite geniju Sokolstva, ki nas je osvobodil suženjskih verig in nas vodi v še lepšo bodočnost.

ODBOR »SOKOLSKEGA DRUŠTVA«.

Franjo Čiček:

Problemi sokolske vzgoje.

(Dalje.)

5. Dober(ra) vzgojitelj(ica) mora poznati tudi vsa vzgojna sredstva, ki uspešno vodijo k stavljenemu cilju. Najučinkovitejše vzgojno sredstvo je dober vzgled. Ako hočemo, da bo naša vzgoja imela uspeh, da bomo vzgajali v gojenec voljo, si moramo znati ustvariti pri članstvu in deci zaupanje. Le-to pa lahko dosežemo z doslednostjo in dobrim vzgledom.

Velevažno za vzgojo in utrditev sokolske ideje je, da so predvsem predstavitelji Sokolstva ljudje čiste preteklosti v vsakem oziru. Tu je treba značajev, kremenitih značajev, ki bodo temeljni stebri, na katerih se vrši preosnova in duševna revolucija. Sami bodo črpali sok. duh in ga dajali piti tudi drugim. Bolje je, da društva sploh ni, kakor pa da ga vodijo ljudje, ki niso za to sposobni ali moralno slabo kvalificirani. Tudi je bolje, da je v društvu mogoče pet pravih Sokolov, kakor pa petdeset laži-Sokolov. Gledati je treba na kakovost članstva, ne na količino. Vse pa, kar učiš in delaš, veruj sam in se ravnaj po tem! Gojencem dajati lep vzgled je več vredno kot pa kopa lepih besedi brez dejanja. Ako nimaš tega poguma, nimaš jake volje, pusti raje in ne laži! Vzgoji prej sebe, in ko čutiš, da si dovolj močan, stopi pred druge! Uči najprej sebe in potem še le druge pravice in resnice!

Sokolska vzgoja je dvojna: neposredna in posredna. Neposredno vzgajamo in vežbamo članstvo in naraščaj, posredno množico zunaj društva. Eni srkajo sok. duh v telovadbi, predavanjih, knjigah itd. ter uravnavajo svoje življenje po sok. načelih, drugi jih opazujejo, premišljajo, posnemajo. Eni nosijo znake in kroje, drugi nimajo teh, a mnogokateremu bije tudi sok. srce. Brat ali sestra, ki te je mogoče usoda zanesla v kraje, kjer ni sok. društva, ne obupaj, ampak delaj, delaj posredno! Uči ljudi misliti, daj jim dober vzgled, dobil(a) boš zaupanje in beseda bo meso postala. Kot kulturni pionir si prišel med mladino, med narod, začni vzgajati, kajti dobra vzgoja — je sokolska vzgoja. Tiha, neutrudljiva mravlja je naredila in ugledila pot Tyrševi ideji; ljudje so sposobni, da sprejmejo direktno sok. evangelij, ker so razpoznali luč od teme, dobro od zla po vzgledu, besedi in z lastnimi možgani, ker je vpliv jake volje dosegel preobrat v njihovem mišljenju in hotenju. Na gojenca je treba vplivati v dobrem smislu: njegova dobra nava — dobi premoč in vzgoja pušča naravnost vidne sledove. Znano je, da mora imeti ljudstvo kakega kraja že dokajšnjo stopnjo izobrazbe in kulture, da je sprejemljivo za sokolske nauke. In to je zopet dokaz, več da je le telesno-duševna ali sokolska

vzgoja prava vzgoja, ker jo absolvira le oni, ki hoče dobro — in zna misliti!

Sokol(ice), ako hočemo krepkega razmaha na sokolskem polju, moramo iti z dobrim in lepim vzgledom naprej! S tem jačimo sebe in delamo drugim trdna tla.

6. Moderni pedagogi nosijo v zatohle učilnice nov duh — delovno-produktivno šolo. Če že v drugem ne, ima ta šola to dobro stran, da vzbuja v učencih v največji meri miselnost in veselje do dela; do dela, ki ga ustvarja glava in izvršuje roke. Vzrok dandanašnjemu moralnemu razkroju, telesni oslabelosti in propadajoči energiji leži samo v delamrznosti, oziroma v patološki ravnodušnosti do dela in izvrševanja. Ravno produkt, bodisi ročni, bodisi duševni ustvarja na tem polju novo vero, novo nado, novo življenje, življenje individua, ki razume njegov smisel.

Sokolstvo z veseljem pozdravlja ta korak naših vzgojiteljev, kajti mladina dobiva s tem bazo k poletu, ki je potreben za ideal sokolskega bistva.

Namen sok. vzgojitelja torej budi, da zna veepiti gojencem veselje do dela, ne samo posnemajočega, temveč tudi do lastno-ustvarjačega-produktivnega. To je vežbanje duha in roke. Sokolstvo ima nalogo, da eminentno nadaljuje tam, kjer končuje osnovna šola, da, še več; teorija se mora izpopolniti v praksi, nčene naj zna to uporabiti, kar je prinesel s seboj.

Poklic našega človeka pa, najsiho katerikoli, zanemarija več ali manj telesno vzgojo. Temu opomore sokolska telovadba, ki poleg telesa vzgaja in neguje tudi duha, kar je velikega pomena za razvoj in silo našega naroda. Telovadba izpopolnjuje tam, kjer greši ali zanemarija poklicno delo. Enostransko vežbanje se zlije tu v harmonično, simetrično celoto, ki ustvarja estetičnega in po delu etičnega človeka.

Delo in utrditev telesa je različno in tudi telovadba ne more biti vsemu članstvu enako odmerjena. Tu je treba, da porazdelo metodično in naravnim zahtevam ugodno telovadne načrte, pri čemur se je ozirati vedno le na harmonično razvijanje telesa, ki naj gre stopnjema navzgor. To stopnjevanje bodi počasno in razmeram prilagodivo. Reden vežbač(ica) naj ne pride nikoli utrujen od telovadbe, posebno ako je izpostavljen težkemu telesnemu delu. Saj ne telovadimo za zlete in tekme, temveč za lastno vzgojo. Da tuintam napravimo zlet, ima za namen spoznavanje domovine oziroma slovanske zemlje, bratov in sester, spoznanje uspeha sokolske vzgoje in širšim slojem dokaz dobrobiti sokolske stvari. Sokolstvo mora na zletih jasno pokazati, da je res vzgojna institucija. In ta vzgoja se mora videti! Zato bodi vsako zlorabljanje zletov strogo zabranjeno. Bolje je malo dobrih, kakor pa veliko slabih zletov. Zlet bodi članstvu in naraščaju nagrada! Sokol

bodi »elita« v naši družbi! Tega se moramo zavedati, tega se moramo držati! Sokol je žarna plamenica, ki vodi k visokim idealom, k cilju, ki je više od povprečnosti. Brat ali sestra, da boš tak(a), bodi — človek dela!

(Dalje prihodnjik)

—□—

o Bratje telovadci! Vaditeljski zbor opozarja vse telovadce, da so telovadne ure za člane vsak ponedeljek, sredo in petek od 20. do 22. ure v realni telovadnici, vhod iz Krekove ulice št. 1. Ker je prvi javni telovadni nastop že pred vrati, se bratje telovadci nujno pozivljajo, da se do nastopa redno udeležujejo telovadbe, da čim dostojneje in sijajneje proslavimo 10-letnico razvija našega prapora. — Odbor. — Uradne ure sokolskega društva v Mariboru so vsako nedeljo od pol 11. do pol 12. ure in sredo od 18. do 19. ure v društveni sobi v Narod. domu. Članstvo se pozivlja, da ob navedenih urah poravnata zaostala članarino. Zdravo!

o Svoji k svojim! Dogodilo se je v zadnjem času nekoliko obžalovanja vrednih slučajev, da so Sokoli pozabili na gornje geslo. Opazilo se je to, četudi so morali meniti, da jim ne bo štet v zlo ta narodni greh. Ker Sokolstvo ne pozna popuščanja v nacionalnih zadevah, zato ponovno opominjamo: Bratje! Sestre! Predno prestopite prag trgovine ali delavnice katkega tujerodca, premislite petkrat, ali je morebitna minimalna razlika med ceno tujerodca in Slovana res tolika, da se da opravičiti prestopek principa pred sokolsko vestjo. Ako ne, bodite dosledni in izvajajmo gornjega gesla. Zdravo! — Sok. društvo v Mariboru

o Poslovilni večer, ki ga je priredilo Kolo jahačev pukovniku g. Bogojeviču in majorju br. Armiču, je najlepše uspel. Večer so s svojo navzočnostjo počastili med drugim brigadir pukovnik g. Nikolič s gospo soprogo, komandant II. art. polod. šole pukovnik g. Atanacković in v zastopstvu komandanta mesta major g. Zaka Radlovič. Izvršujoči člani Kola jahačev so se polnoštevno odzvali, da tako izkažejo svojo hvaležnost napram odhajajočima oficirjema. Načelnik br. Novak se je z iskrenimi besedami zahvalil pukovniku g. Bogojeviču, ki je bil ves čas svojega bivanja izredno naklonjen Kolu jahačev in dobro umeval važnost sokolskega dela, major br. Armič pa je bil od ustanovitve Kola njegov učitelj in njegova zasluga je, da se je iz težkih početkov razvil jezdnj odsek mariborskega Sokola do prvega jezdnega odseka v jugoslovenskem Sokolstvu. — Govornik povdarja še potrebo vzajemnega sodelovanja med vojsko in sokolstvom in želi g. pukovniku Bogojeviču in majorju Armiču na novih službenih mestih najboljšo, mariborski Sokol ju ohrani v hvaležnem spominu in kliče jima sokolski Zdravo!, čemur so se vsi navzoči navdušeno odzvali. Na zdravici se je najprvo zahvalil z lepim govorom pukovnik g. Bogojevič in za njim major br. Armič, želeč Kolu jahačev najlepših uspehov. Z zanimanjem so navzoči sledili govoru brigadirja pukovnika g. Nikoliča, ki je želel za svoja izvajanja oduševljeno priznanje. Za razvedrilo je sklenel sokolski orkester pod vodstvom br. Šušteršiča, pevec Glasbene Matice pa so z ubranim prednašanjem več rodoljubnih pesmi pripomogli večer tudi do prijetne zabave. Tako se je poslovilni večer najlepše izvršil in ponovno dokazal, kako priskočno razmerje vlada med vojsko in Sokolstvom.

o Načelnstvo Kola jahačev obvešča vse brate, da se vrši vežba v jahanju v soboto, 17. tm. ob 18. uri popoldne, prihodnja pa v nedeljo ob 8. uri zjutraj. Bratje, ki ste določeni za javni nastop, posečajte marljivo in redno vežbanje. Zdravo!

o Akademija Sok. društva v Studencih najpokaže, da znajo tudi Mariborčani ceniti poštvalno delo male sokolske peči, ki pa stoji trdno in z žilavim delom stremi za dosego sokolskih ciljev. Mariborčani, udeležite se je v čim večjem številu! — Marib. Sokolska župa.

o Sokolsko društvo v Studencih priredi v soboto dne 17. maja ob 20. uri večer telovadno akademijo v prostorih Sokolskega doma v Studencih. Po akademiji prosta zabava in ples. — Predprodaja vstopnic pri tiskarji A. Ellinger, Kralja Petra trg.

o Za Sokolski dom leži v naši redakciji že delček časa dar v znesku 100 D. Pro-

simo blagajnika, da denar dvigne v dopoldanskih urah.

o Sokol Pragersko poziva vse člane pevskega zbora, da se udeležijo pogreba g. Franca Škerbinca.

Orjuna.

Orjuna Studenci-Maribor. Članstvu se naznanja, da posluje tajništvo odslej vsak ponedeljek in vsako sredo in soboto od 19. ure naprej v Narodnem domu. Tam se dobe od tajnika vsa potrebna pojasnila, se sprejema priklase in dr., ne pa v času, ko je tajnik zaposlen v priv. službi tekom dneva. Zdravo!

Orjuna Studenci poziva svoje članstvo, da se v obilnem številu udeležijo odkritja Malgajevoga spomenika v Guštanju dne 29. tm. Za članstvo v kroju je udeležba obvezna. Prijaviti se je v tajništvo ob navadnih uradnih urah.

Ekonomika Orjuna. Dospeli so perspekti in subskripcijski listi in se dobe istotako v tajništvu, kjer se obenem sprejema in odpošilja tudi denar. Nacionalisti, podpirajte lastno osrednjo gospodarsko zadrugo! Kdor podpiše delež, ne podpre la naše organizacije, ampak absolutno varno in plodnosno naloži svoj denar. Zdravo!

Orjuna Pragersko. Vsi člani četniške sekcije se pozivajo, da se udeležijo pogreba g. Franca Škerbinca. Udeležba z znaki! — Vodnik.

Sport.

M. O. V nedeljo 18. tm. mednarodna tekma KAC Klagenfurt: SV Rapid, Maribor. Sodnik g. Frankl. Sportno nadzorstvo: g. Höfer. Tajnik.

ISSK Maribor: VŠK Varaždin. — Jutri v nedeljo dne 18. tm. nastopi naš mariborski prvak v prijateljski tekmi proti navedenemu klubu v Varaždinu. Pozivljamo predsedstvo nogometne sekcije »Mariborac«, da postavi k tej tekmi res svoje najboljšo moštvo, kajti igra s prvakom zagrebske provincije je sila važna za naše igralce, kateri bodo morali gledati na to, da se igra dovrši s častnim uspehom. — K temu bi imeli dodati to, da se konečno določi prvo moštvo, ker je za to že zadnji čas. — oziraje se na bodoče tekme, katere bodo imel odigrati ISSK Maribor.

Film.

Grajski kino igra v ponedeljek, torek in sredo 6-dejansko dramo »Maria Tudor«, z znamenito igralko Ellen Richter v glavni vlogi.

Mestni kino. Poleg krasne drame »Don Juan in Faust« se predvaja v soboto, nedeljo in ponedeljek tudi I. del češkoslovaških manevrov z vsemi modernimi vojnimi sredstvi, ki so se v svetovni vojni uporabljala in z novimi izumi; II. del pa se predvaja v torek, sredo in četrtek.

Objave.

§ 18. maj je tu, dan majniške proslave, katero priredi Olepševalno društvo za Magdalensko predmestje v krasnem vrtu gostilne Krainc pd. Stamitz v Radvanju. Zabava imenitna. Pot od drž. mostu je rudeče markirana. Na Kralja Petra trgu čaka avto. Dopoldne od 11. do pol 15. ure v Magdalenskem parku koncert vojaške godbe.

§ Redni občni zbor društva hišnih posestnikov za Maribor in okolico v Mariboru se vrši v ponedeljek dne 19. maja 1924, ob 19. uri v Götzovi mali dvorani, Aleksandrova cesta 3. Dnevni red: 1. Poročilo o dejanju odbora v društvenem letu 1923. 2. Odobrenje računskega poročila za leto 1923. 3. Volitev odbornikov. 4. Volitev treh pregledalcev računov. 5. Določitev članarine za leto 1924. 6. Sedanji položaj hišnih posestnikov. 7. Poročilo gosp. Ivana Freliha iz Ljubljane o raznih davkih. 8. Poročilo g. dra. Živojina Moskovljeviča iz Beograda o dnevnih vprašanjih in o Beogradskem kongresu. 9. Predlogi in slučajnosti. Vabimo vse hišne posestnike, da pridejo v polnem številu, ker se gre za važne reči. — Odbor.

Rentabilnost naših vinogradov — in dohodninska napoved.

Ker se vedno vladajo jako čudni pojmi o rentabilnosti našega vinogradništva zlasti v krogih konzumentov in davčnega uradništva in ker si tudi vinogradnik sam večkrat ni na jasnem, koliko pri vinogradu zasluži, odnosno doplača, zlasti pa, ker vinogradnik navadno ne ve, kako mu je sestaviti pravilno napoved o dohodkih iz vinograda, da se mu bo verjelo, naj mi bo dovoljeno v naslednjem položiti javen obračun o stroških in dohodkih svojega lastnega vinograda v zadnjih dveh letih, za kar so mi na razpolago tozadevne faktične številke.

Stroški in dohodki

enega približno tri orale (1.80 ha) velikega vinograda v ljutomerskem vinogorju v letih 1922 in 1923.

Tek. št.	PREDMET	L e t o					
		1922			1923		
		Število delav- cev	Znesek		Število delav- cev	Znesek	
		K	v		K	v	
	I. Stroški.						
	A) Obdelovalni stroški:						
	a) v mezdah:						
1	Rez in spraviljanje rožja, snajenje trsja . . .	43 1/2	1.184	—	40 1/2	1.579	50
2	Grobanje vlačenk . . .	13	312	—	—	—	—
3	Prva kop . . .	118	2.955	—	15 1/2	5.772	50
4	Stavljenje kolja in vez šparonov . . .	50	932	—	26	800	—
5	Pletev, vez in rezanje vrhov . . .	119 1/2	2.934	—	93	3.405	—
6	Drugi kop . . .	81	2.050	—	96 1/2	3.765	—
7	Skropljenje . . .	61 3/4	1.788	—	42	1.555	—
8	Žveplanje . . .	24 1/2	758	50	21 1/2	810	—
9	Tretji kop . . .	75 1/2	2.260	—	106 3/4	3.780	—
10	Trgatev, prešanje, razsluzenje mošta . . .	78 1/2	3.215	—	58	2.456	—
11	Gnojenje . . .	33	792	—	109	3.045	—
12	Razna opravila . . .	23 1/2	662	—	30	1.095	—
13	Pretok vina in druga kletna opravila . . .	15	450	—	13 1/2	392	—
	Skupaj delavcev in mezd . . .	736 3/4	19.292	50	788	28.655	—
	b) v hrani in pijači:						
14	Nabava kruha in drugih živil . . .	liter	1.809	—	liter	2.700	—
15	Jabolčnik in vino za delavce: 9001 jabolčnika in vina 300 l na leto . . .	à 8 K à 18 K	7.200 5.400	—	à 10 K à 20 K	9.000 6.000	—
	Skupaj približška delavcem . . .	—	14.409	—	—	17.700	—
	Delavci stanejo torej . . .	delavec 46 K	83.701	—	delavec 60 K	46.355	—
	c) v nagradah:						
16	Nagrada vinčarjev . . .	—	1.040	—	—	5.570	—
	d) v materialah:						
17	Nabava galice, ozir. bosna paste . . .	—	4.725	—	—	8.850	—
18	„ žvepla in žveplovo-apnene brozge . . .	—	2.050	—	—	510	—
19	„ umetnega gnoja . . .	—	7.399	88	—	6.919	60
20	„ sladkorja za sladkanje 1922 škaka . . .	—	9.010	—	—	—	—
21	„ apna, ličja, slame za vez in drugo . . .	—	457	40	—	1.785	—
22	„ kletarskih potrebščin (loj, žvepleni žvig in drugo) . . .	—	107	—	—	80	—
	Skupaj za materialije . . .	—	23.749	28	—	18.144	60
	B) Vzdrževanje poslopij in inventarja:						
23	Poprava poslopij (strehe in zidovja od zunaj) . . .	—	1.050	—	—	714	—
24	Inventar (poprava in malenkostne nabave) . . .	—	1.600	—	—	510	—
25	Najemnina za klet . . .	—	740	—	—	460	—
	Skupaj za poslopje in inventar . . .	—	3.390	—	—	2.184	—
	C) Drugi izdatki:						
26	Vozniki in drugi transportni stroški . . .	—	4.294	60	—	6.914	60
27	Nadzorovanje delavcev (lonar) . . .	—	2.000	—	—	2.400	—
28	Lastni potni stroški . . .	—	1.568	—	—	2.280	—
29	Zemljiška daja . . .	—	620	—	—	2.360	—
30	Zavarovalnine za poslopje . . .	—	484	80	—	1.949	20
31	Obresti od izposojenega obratnega kapitala . . .	—	—	—	—	1.660	—
32	Dohodnina . . .	—	6.075	45	—	1.583	20
	Skupaj drugih izdatkov . . .	—	15.042	85	—	19.297	—
	Skupni stroški obdelovanja znašajo torej . . .	736 3/4	76.923	13	788	91.340	60
	D) Amortizacije:						
33	5 % amortizacija nasaditvene glavnice a za oral 1000 predvojnih K = 3000 K . . .	—	7.500	—	—	10.500	—
34	1 % amortizacija stavbene glavnice od vinčarije, preše in gospodarskega poslopja v predvojni vrednosti 3000 K . . .	—	1.500	—	—	2.100	—
35	2 % amortizacija za stiskalnico in kletno posodo v predvojni vrednosti 2000 K . . .	—	2.000	—	—	2.800	—
36	Za nabavo 1/5 od 12.000 komadov vinograd- niškega kolja = 2.400 komadov . . .	komad à 5 K	12.000	—	komad à 6 K	14.400	—
	Skupaj odbitkov . . .	—	23.000	—	—	29.800	—
	Celotni stroški za tri orale vinograda . . .	736 3/4	99.923	66	788	121.140	60
	Kar znaša za oral stroškov . . .	245 1/2	33.807	87	262 1/2	40.380	20
	II. Dohodki.						
37	Vina se je pridelalo 1922: 4.500 l; 1923: 2.100 l v vrednosti . . .	liter à 20 K	90.000	—	liter à 30 K	63.000	—
	Deficit znaša tedaj . . .	—	9.923	66	—	58.140	60

Kakor je razvidno iz gornjega izkaza stroškov in dohodkov, so znašali skupni stroški za moj vinograd leta 1922 99.923.66 K, leta 1923 pa 121.140.60 K, ali za oral 33.807.87, ozir. 40.380.20 K. Temu nasproti stoje dohodki in sicer za leto 1922 4.500 l vina v vrednosti po 20 K liter = 90.000 K, za leto 1923 pa 2.100 l v vrednosti po 30 K liter = 63.000 K. Vinograd je bil tedaj pasiven leta 1922 z 9.923.66 K, leta 1923 pa z 58.140.60 K.

Kdor je imel leta 1923 obilnejšo trgatvo (moj vinograd je bil namreč leta 1923 deloma močno prizadet po toči) in komur se je posrečilo vino dražje proda-

ti, še tega leta mogoče ni imel zgrube. Leta 1923 pa je bilo v kvantitativnem oziru splošno tako slabo, da je sigurno pretežna večina vinogradnikov bila močno pasivna.

Kar se tiče dohodninske napovedi, si moramo predvsem biti na jasnem, kaj se sme postaviti med pridelovalne stroške in kaj ne. Davčna oblast razločuje redne in izredne stroške. K prvim je prištevati vse izdatke za vsakoletna redna opravila v vinogradu, ki so potrebna za zasiguranje vinske trgatve, kakor so navedena v poglavju A a pod tek. št. 1 do 13 gornjega stroškovnika, to je vse

delavske mezde; nadalje vrednost hrane in pijače (A b 14-15); nagrade vinarja in njegovih pomočnikov (A c 16); nadalje izdatke za nabavo raznih materialov, umetnega gnoja (hlevski gnoj se sme zaračunavati le, če se je nakupil), galice, žvepla, apna itd. za pokončavanje trtnih škodljivcev itd. (A d 17-22); izdatke za vsakoletno popravilo streh in sten, ki je za vzdržitev poslopij potrebna in izdatke za popravilo inventarja in za majhne nabave inventarja, ki se mora vsako leto nadomestiti, kakor motike, krevlje itd. (B 23-24). Najemnine za klet se sme zaračunati le, če se faktično plačuje (B 25). Polne stroške (C 28) pripozna davčna oblast le za vožnje po železnici oddaljeno od svojega vinograda stajajočim posestnikom. Obresti za izposojeni obratni kapital (C 31) se smejo zaračunati le, če se je denar faktično izposojil. Vsi ti redni stroški se smejo v celotni svoji odbiti od letnih dohodkov!

Drugače je z izrednimi stroški, kamor spadajo izdatki za napravo novih nasadov (rigovanje in planiranje zemlje, nabava in nasaditev trsja, nabava vinogradskega kolja, ozir. postavitev žičnih ali lesenih brajd), za melioracije zemlje (drenaže itd.), za zgradbo in večje popravne poslopj (viničarij, preše, kleti), za nabavo stiskalnice, vinske posode, sploh inventarja, ki se rabi skozi celotno leto. Vsi ti stroški se ne smejo v celoti odbiti od letnih dohodkov, temveč postopno, vsako leto le en gotov del, ki odgovarja odloku dobe, za katero se

je celo kupna svota investirala. To so takozvane amortizacije (glej D 33-36), ki spadajo tudi k stroškom vinogradniškega obrata.

Računa se, da se mora amerikaniziran vinograd po preteku 25-30 let znova zasaditi. Nasaditveni stroški se mora-jo tedaj amortizirati v 25-30 letih, vsled česar odpade na leto 1/25-1/30, — odnosno amortizacija znaša 3,3 — 5% od nasaditvene glavnice (D 33). Pri poslopjih se računa navadno, da trajajo pri rednem popravilu 100 let; amortizacija znaša torej 1% (D 34). Z stiskalnice in kletno posodo se računa 2% (D 35); za transportne sode 10%, za škropilnice in žveplalnike 10% amortizacije. Navadno goriško kolje (D 36) iz mehkega lesa traja 5 let; lahke se ga tedaj zaračuna letno 1/5 ali 20% od celotne množine. Hrastovo, kosančjevo ali akacijino kolje traja 10-15 let; sme se ga tedaj zaračunati letno deset do petnajsti del od celotne potrebe.

Amortizacija se izračuna ali na podlagi svoječasniških faktičnih stroškov (kdor ima tozadevne notice) ali pa na podlagi ocenitve tozadevne investicije po predvojnih cenah in sicer je pomnožiti dotično svoto z razliko (s koeficientom) med predvojno in današnjo denarno vrednostjo. Ta koeficient, ki se posname iz povprečnih kurzovnih poročil, je bil na pr. za leto 1922 približno 50%, za leto 1923 približno 70%, — to se pravi, ena predvojna krona je bila leta 1922 vredna toliko, kakor 50 današnjih kron, leta 1923 pa toliko, kakor 70 današnjih

kron, oziroma 1000 predvojnih kron se je moralo ceniti leta 1922 na 50.000, leta 1923 pa na 70.000 današnjih kron. Danes je kurz v Curihi za 100 Din = 7 švic. frankov. Koeficient bi trenutno (8. maja 1924) tedaj znašal: 400 : 7 = 57. Na tej podlagi se dobe lahko vsak čas vrednosti, od katerih je izračunati amortizacije za dohodninsko napoved.

Končno se priporoča vsakemu vinogradniku, ki je že enkrat plačal dohodnino od svojega vinograda, da si konec leta sestavi natančen seznam dohodkov in stroškov za svoj vinograd za preteklo leto in ga vpošlje davčni oblasti, ker drugače se mu lahko zgodi, da se bo od njega zahtevalo dohodnino za dohodek iz pasivnega vinogradništva.

Vin. ravnatelj Puklavec.

Gospodarstvo.

g. Važno za lastnike kotlov za žganjekuho. Svoječasno je bil izdan pravilnik k zakonu, da morajo kmetje in obrtniki, ki se pečajo z žganjekuho, od 20. maja naprej uporabljati fabriške kontrolne kotle; torej ne smejo več uporabljati navadnih dosedanjih kotlov, ker bi jim sicer bila obrt ustavljena. Ministrstvo finance je zgorajšnjo odločbo v toliko spre- menilo, da je z odredbo od 2. maja 1924, št. 18.521 dovolilo kuho, in to glede na vi- soke nabavne stroške fabriških kotlov, da se smejo še nadalje rabiti stari kotli, in to pod strogo kontrolo finančnih obla- sti. Za prosto žganjekuho so stari kotli sploh še dovoljeni.

Poslano.*

IZJAVA.

Podpisani izjavljam, da izstopam iz Slovenske ljudske stranke, ker uvide- vam, da je njena politika samo krinka, pod katero gg. »voditelji« vodijo narod za nos, dobrobit ljudstva pa jim je deve- ta briga. Dokaz temu je dejstvo, da uni- čujejo lastne pristaje, kojih dobrobit bi jim moral biti najbolj pri srcu. Nisem sam, ki to uvidevam in prihodnje volitve bodo dale o tem jasnejšo sodbo.

Jakob Kele, krojaški mojster in trgovec
Stolna ulica 5, Maribor.

*) Za vsebino uredništvo ne prevza- me odgovornosti.

Naznanilo preselitve.

P. n. občinstvu si- uo- jam s tem naznaniti, da sem svojo

specijalno delavnico

za pisalne in druge pisarniške stroje iz Vrazove ulice 4 preselil v poslopje kavarne Žigart,

Vetrinska ulica št. 30.

Istčasno naznanim p. n. občinstvu, da nisem več svojemu sinu Ant. Rud. Legat, Slovenska ulica 7, kot strokovnjak in specijalist na razpologo ter tedaj ne jamčim več za stroje, kateri se njemu izročijo.

Vljadno prosim p. n. občinstvo, da se nadalje zaupno obrača naravnost na mene ter beležim

z odličnim spoštovanjem

IVAN LEGAT,

prva specijalna popravilnica za pisarniške stroje, Maribor, Vetrinska ulica 30, (kavarna Žigart). Telefon int. 434.

Gostilna „MESTO TRST“

Tržaška cesta 8

V nedeljo, dne 18. maja koncert.

Svira godba „Drava“.

Ne vsakdo

temveč le, kdor hoče imeti le- pe in zdrave zobe, uporablja

„ITO“

zobno kremo.

Dobi se povsod!

Urška, al' že veš

da je dobil

A. VICEL, MARIBOR

Glavni trg št. 5

emaširano težko posodo znamke „Goliath“ in lažje vrste, češko-slovaškega proizvoda, plečavi- nosti in lito posodo, porcelana- sto, kameninasto in stekleno ro- bo najboljše vrste. Vse kupuje pri njem; zato hiti, da ne za- 314 mudia. 40-4

BERSON

gumijeve pete in podplate

Vam mora Vaš čevljar pribiti na Vaše čevlje, ker s tem si ne samo, da si pri- hranite denar, si ocvate tudi noge in obuvalo.

706

Sirite povsod naš list!

Iv. Kravos, Maribor

Aleksandrova 13 Telefon 207 Slomškov trg 6

Usnjate torbice in kovčke za potovanje v vseh veličinah kakor tudi spise in damsko torbice, listnice, tobačnice itd. Nabavljate za solarje, planince itd. Usnjate gumaše. Ovrta- niki, nagobčniki, bič in vrvice za pse, gobe, kožice in ščet- ke za kožje praš. Dežne ponjave (plahte) za vozove in konje v vseh velikostih. Razni okovi za konjske opreme v nikelnu, medij, poniklovano ali črno lakovano. Gonilni jer- meni iz la usnja, kakor tudi šivalni in vezalni jermeni.

Vsa v jermenar., sedlar. in torbarsko stroko spadajoča popravila se sprejmejo in po mož- nosti hitro izvršijo.

715

NUDJAMO UZ PROMPTNU DOBAVU:

20 vagona 7 kg tračnica sa spojnicama

30 vagona 9.5 kg tračnica sa spojnicama

15 vagona 12 kg tračnica sa spojnicama

AKCIONARSKO DRUSTVO

za saobraćajne i željezn. potrebe.

Zagreb, Draškovićeva ulica št. 25.

Telefon 3-81. 1075 Brzjavlj: „AFEB“

Skladište: Zagreb-Cernomerec.

Pozor! DALMATINSKO VINO

pristno in poceni najdete samo pri

Izidorju Copettlju, 1032

Vojašniška ulica št. 5

Črno vino samo Din. 10, preko ulice Din. 9 Refoško

Din. 14, preko ulice Din. 13.

Nezamudite te ugodne prilike in ne pozabite na Vo- jašniško ulico 5.

Podpirajte slovenske tvrdke!

Znizane cene!

Traverze, cement, železo, žično ograjo, kovanje, kuhinjsko posodo in vse drugo nudi veletrgovina z železnino

Pinter & Lenard - Maribor

po najnižjih dnevnih cenah. Solidna in točna postrežba!

Znizane cene!

800

Mala oznanila.

Pohišstvo

Isstnih izdelkov za spalne in jedilne sobe najceneje v zalogi Sereer in drug. Maribor, Vetrinjska ulica št. 2. 106

Kontoristinja, večja slovensko-ga in nemškega jezika, ter samostalna v knjigovodstvu in korespondenci, se sprejme v stalno službo. Pisarne ponudbe je nasloviti priporočeno na P. J. Klefisch, izvoz jaje, Ptuj. 1042 3-3

Inteligentne mlade pomožne delavke za čisto in mirno delo išče za takoj „Volta“ d. d., Maribor. 972

Dobro ohranjen otroški voziček „Brenabor“ na prodaj. Naslov: Pihlar, Krčevina. Praprotnikova ulica 130. 1055

Nova kuhinjska oprema belopobarvana ceno na prodaj. Tkalska ulica št. 9. 1061

Na prodaj nove mehke spalnice, hrastove pobarvane ali emajlirane, kompletno Dinar. 2500.—, 4 mizarke klopi (Hobelbanke). Aleksandrova c. št. 203, mizarstvo. 1059 2-1

Na hrano se sprejmeta dva gospoda. Koroška cesta 50/I. 1058

Hiša z gostilno in 4 orale zemlje za 100.000 Dinarjev, vinogradno posestvo z 11 orolov zemlje za 110.000 Din. prodaja K. Troha, Maribor, Slovenska ulica 2. 1064

Prodam novo spalno sobo iz trdega lesa, ter kuhinjsko opremo. Puniš, Zrkovska cesta št. 35. 1063

V sredo, dne 21. maja ob 9. uri dopolnje se vrši v Trubarjevi ulici št. 1 licitacija stare nemške spalne sobe, oblek, perila, čevljev in drugih stvari. 1069

Kupi se ognjevarna, majhna, stara blagajna. Ponudbe pod „M. O.“ na upravo lista. 1052

Lepa trinadstropna hiša, v središču mesta Maribor s prostim stanovanjem, radi selitve zelo ceno na prodaj. Naslov v upravi. 1054 2-1

K boljši družini se odda v popolno oskrbo 2 leti stara punčka. Ponudbe pod „št. 1068“ na upravnishvo lista. 1068 2-1

Lepa moderna vila s stanovanjem K 960.000. Večja posestva v najem. Realitet na pisarna „RAPID“, Maribor, Gosposka ulica 28. 1066

Postrežnica poštena, močna in snažna, se išče za popoldan. Plača 1 Kron in hrana. Vprašati v ponedeljek, Jurčičeva ulica št. 8, II. nadstropje, Stojec. 1065

Moderno in higijensko urejeni brivski saloni Fr. Novak. Aleksandrova cesta 22, se cenj, občinstvu priporočam, prvovrstna postrežba, gg. gostom in abonentom na razpolago predalnik za lastne brivno orodje. Uradnikom in poduradnikom v predplačilu popust. 2622 50-47

Amaterji! Sveže foto-potrebščine prvovrstnih znamk V. Vlasic, Maribor, Gosposka ulica št. 23. 818 10-8

Zelenjadne sadike kakor zgodnji karfiol, zelje, ohrovt, kolerabe, paradizniki i. t. d. se dobijo vsak čas pri vrtnarstvu IV. JEMEC, Razlavorova ulica št. 11. 867 10-10

Kupim sesalke za vino z gumijastimi cevmi. Ponudbe na upravo „Tabora“ pod „Sesalka“. 1049 4-2

23 m² rezanega lesa, 5-70 dolg, 20 do 35 mm debel, zelo lepo blago, se ugodno prodaja. Izve se v Aleksandrovi cesti št. 23. 1047 2-2

Popravilo čevljev brez izjeme kakor tudi vsa narečila po meri sprejema čevljarstva delavnica R. Monjac, Jurčičeva ul. 9. Cene zmerno! Postrežba točna! 1045 10-2

Stanovanje 2 ali 3 sob s pritlikinami v novoizgradih isče zaseben uradnik. Ponudbe na upravo lista pod „Visoka najemina“. 5-4

2 postelji, z omari in vložki popolnoma novi orehov les, po ceni na prodaj. Naslov v upravi.

Zamenja se lepo stanovanje (5 sob, kuhinja, kopalnica in predsoba ter ostale pritlikline) v središču mesta tik Glavnega trga za vsaj enako veliko v bližini parka, z vsaj nekaj vrta. Ponudbe pod „Zamena“ na upravo „Tabora“.

Ugodno kupite

kravate, srajce, klobuke, čepice, robce, nogavice, palice, in parfumerijo v modni trgovini

B. Veselinović & Ko.

Maribor, Gosposka ulica 26

= Najlepše novosti =

128

„SANATORIJ“

v

MARIBORU

Privatna klinika z najmodernejšimi napravami na polju zdravstva. Sprejmejo se vsi bolniki razven umnolnih in takih z nalezljivimi boleznimi

Prosta izbira zdravnikov

Cene: I. razred Din 160.—, II. razred Din 120.—, III. razred Din 85.—.

Državni nameščenci v I. in II. razredu znaten popust. Prospekti na zahtevo.

1039 2-2

Pristopajte k Jugoslovenski Matici.

Leseno pohišstvo
Zelezno pohišstvo
Tapetn. pohišstvo
Pisarn. pohišstvo
Posteljno oprema
Preproge
Zavesa

Blago za pohišstvo
Posteljno perje

pozivamo redno in občasno v zalogi pohišstva

Karol Preis
Maribor

Gosposka ulica št. 20
(Pirclanova hiša)

Svobodno ogled
Ceniki brezplačno!

Podpirajte sokolski tisk!

Sandale

(z dvojnimi podplatoma)

Majice, perilo, palice, dežnike, plašče i. t. d.

nudi po konkurenčni ceni

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg št. 2.

2165

Iv. Kovačič, Maribor

Koroška cesta št. 10 — Nasproti Cirlove tiskarne

TRGOVINA STEKLA IN PORCELANA
STEKLARSKA DELAVNICA

Velika zaloga stekla, porcelana, šipe za okna, ogledala, vsakovrstne posode, svetilke itd. — Vse po najnižji ceni.

Točna in solidna postrežba
Poskusite in prepričajte se

Edina slovenska tvrdka te stroke v Mariboru

Pozor! Dame! Pozor!

Po zelo znižanih cenah dobite pri 1056 2-1

Mariji Repesh, Maribor, Slovenska ulica 16/II.

po najnovejših dunajskih in pariških vzorcih izdelane

steznike od 250 Din naprej

Športne steznike (posebno sposobne za kolesarenje) . . . 150 „ „

Elastične steznike (Gummischlupfer) 300 „ „

Bočne pasove 100 „ „

Oprsnike (Büstenhalter) 30 „ „

kakor tudi steznike za noseče, pasove za podveznice (Strumpfbandgürtel) itd.

Pozor! AUTO Pozor!

Oglejte si našo izložbo Maribor, Aleksandrova cesta 19,

kjer so stalno razstavljeni novi in stari avtomobili svetovnih znamk. Istotam so na prodaj tudi motorna kolesa, radioaparati, pisalni stroji i. t. d. Teoretičen in praktičen pouk v vožnji z avtomobili.

Izvoženi, toda dobro ohranjeni avtomobili se prevzamejo v komisijončno prodajo. Strogo realna, solidna in točna postrežba.

A. STOINSCHEGG, R. PELIKAN

Maribor Aleksandrova cesta 19

976

Trgovina s pisalnimi stroji ANT. RUD. LEGAT se ne preseli !

Vsled mnogoštevilnih vprašanj in da ne bo zamenjave, naznanja tvrdka ANT. RUD. Legat, Prva specialna trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi potrebščinami, Maribor, Slovenska ul. 7, da se NE PRESELI, temveč ostane kakor doslej v Slovenski ulici 7.

Velika zaloga novih in rabljenih pisalnih strojev najboljših znamk, kakor „Continental“, „Underwood“, „Remington“, „Adler“ itd. šapirografov, opalografov, tiskarskih strojev (Typenflachdrucker) listov za hektograf, kopirnih strojev, strojev za ostrenje svinčnikov, luknjačev (Massenlocher), barvnih trakov in blazinic za pisalne stroje vseh sistemov, karbonpapirja prebojnega papirja (Durchschlagpapier), voščenega papirja, barv za voščeni papir, barv za štampljke, blazinic za štampljke kakor tudi vseh pripadkov za pisarniške stroje.

Prevzemanje popravil in snaženje vseh pisarniških strojev, vgradba slovenskih znakov in izmenjava tipk.

Solidna postrežba, najnižje cene.

ANT. RUD. LEGAT,

Prva specialna trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi potrebščinami, MARIBOR, SAMO SLOVENSKA ULICA 7, TELEFON 100.

Kam danes?

Vsi v krasen, sredi mesta ležeč

1070

vrt kavarne Žigart

kjer se v lepih majniških večerih ob zvokih priljubljene godbe najboljše zabavate! Že danes opozarjam vse cenjene goste, da dam vse lokale najmodernejšo preurediti, nakar se bo vršila otvoritev z vrtno veselico, o čemur bom sl. očitno obvestil.